БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 193 (19.864). ● 1987 йил 22 август, шанба ● Баҳоси 3 тийин.

⊙ Қардош озарбайжонлик ва туркманистонлик мусобақадош пахтакорларнинг илғор тажрибаларига амал қилайлик

⊙ Ғўза парваришида зарбдор икки ойлик давом этмоқда

⊙ Пахта йиғим-теримига ҳамма нарса тахт бўлсин

⊙ Дала ишларига суръат ва сифат!

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 20 август куни бўлиб ўтган мажлисида СССР Министрлар Советидаги ишни такомиллаштириш ва унинг аппарати структурасини қайта қуриш тўғрисидаги масалани муҳокама қилди.

Ҳукумат тайёрлаган аниқравшан таклифлар маъқулланди, бу таклифлар экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш юзасидан партия XXVII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми қарорларига мувофиқ ишлаб чиқилган Комплекс программанинг таркибий қисмидир. СССР Министрлар Советининг барча органлари фаолияти даражасини анча ошириш ҳамда уни мамлакат экономикаси тараққиётини жадаллаштиришга ва халқнинг эҳтиёжларини янада тўла-тўкис қондиришга оид самарали тадбирларни рўёбга чиқаришга қаратиш кўзда тутилади. Қабул этилган қарорда партиянинг ҳозирги талабларига мувофиқ ҳукумат аппаратининг ишини анча яхшилаш вазифалари қўйилган ва унинг янги структураси белгиланган. Шу билан бирга аппарат ходимлари сони қисқартирилади.

Сиёсий бюро совет архитектурасини ва шаҳарсозлигини янада ривожлантириш тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг шу масала юзасидан қабул қилган қарорида архитектура даражасини ошириш, шаҳарлар ва қишлоқларни планлаштириш ва қуришни яхшилаш, иқтисодий механизмни такомиллаштириш ва лойиҳалар сифатини рағбатлантиришни кучайтириш тадбирлари кўзда тутилди. Совет кишиларини маънавий ва эстетик тарбиялашда архитектура ва шаҳарсозликнинг муҳим аҳамияти қайд этилди.

Архитектура ва шаҳарсозликни бошқаришнинг ташкилий структурасини такомиллаштириш мақсадида бошқарувнинг Иттифоқ — республика органлари ягона системасини вужудга келтириш ҳамда СССР Госстройи ҳузуридаги Граждан қурилиши ва архитектура давлат комитети (Госгражданстрой)ни қайта тузиб, СССР Госстройи ҳузуридаги Архитектура ва шаҳарсозлик давлат комитети (Госкомархитектура)га айлантириш мақсадга мувофиқ деб топилди.

СССР Министрлар Совети билан ВЦСПСнинг ишчилар, хизматчилар ва колхозчилар учун қўшимча пенсияни ихтиёрий страхование қилишни жорий этиш тўғрисидаги таклифи маъқулланди. Бундай страхование давлатнинг меҳнат ветеранлари турмуш шароитини яхшилаш соҳасидаги йирик социал тадбири бўлади. Страхование қилувчиларнинг шахсий взнослари ва СССР Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан тузиладиган страхование фонди қўшимча пенсия тўловлари учун манба бўлади.

Мажлисда БМТ Бош Ассамблеясининг бўлажак 42-сессиясида совет делегациясининг қатнашиши билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси социал-иқтисодий қурилишнинг ва чет эллар билан алоқаларни ривожлантиришнинг бошқа баъзи масалаларини ҳам муҳокама қилиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул этди.

ТИНЧЛИК МЕДАЛИ СОВЕТ РАҲБАРИГА БЕРИЛДИ

АФИНА, 20 август. (ТАСС). Грециянинг Левкада шаҳри муниципалитети маданият марказининг якдиллик билан чиқарган қарорига биноан «1987 йил тинчлик медали» КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевга берилди. Греция областларидан бирининг маркази бўлган мана шу шаҳарда тинчлик учун курашга бағишланган умуммиллий санъат фестивали доирасида шундай қарор қабул қилинди.

Левкада шаҳри бошлиғи ва маданият марказининг раиси Спирос Маргелис медални СССР элчихонаси вакилига топшираётиб, бундай деди: «Совет раҳбари М. С. Горбачев сўнгги йилларда инсониятнинг мустаҳкам ва барқарор тинчлик тўғрисидаги орзу-умидларининг ифодачиси бўлиб қолди. Унинг қатъий тинчликсевар куч-ғайратлари туфайли бошқача, янада инсонпарвар жамият барпо этиш учун шароитлар яратилди. Худди шу сабабли, деб таъкидлади Левкада шаҳрининг бошлиғи, маданият маркази «1987 йил тинчлик медали»ни Михаил Горбачевга беришга қарор қилди.

Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига

ДЎСТЛАР МАСЛАҲАТИ — ОЛТИНДАН ҚИММАТ

ПУХТА ТАРАДДУД

НАМАНГАН. Учқўрғон райони пахтакорлари Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги нишонланадиган қутлуғ йилда пахтачиликда ҳар қачонгидан кўпроқ сифат ва салмоқ ўзгаришларига эришиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Юбилей йили пахта йиғим-терими мавсумига райондаги барча хўжаликларда қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Далалар қисқа муддатда бегона ўтлардан тозаланиб, улар терим машиналарининг унумли ишлашлари учун қулай ҳолатга келтириб қўйилди. Тош-тарози хўжаликлари, йўллар, кўприклар, пахта қуритиладиган ва сақланадиган майдончалар, бостирмалар, омборлар барвақт ремонтдан чиқарилди.

Озарбайжонлик мусобақадош дўстлар яқинда район далаларига ташриф буюриб, ғўза парваришида олиб борилаётган намунали ишлар билан танишдилар ва эришилаётган ютуқлардан мамнун бўлдилар. Меҳмонларга айниқса, «Ленинград» колхозидаги машина-трактор парки, пахта пункти сингари коллективлар амалга ошираётган ишлар маъқул келди. Айни пайтда мусобақадошлар иш жараёнларида йўл қўйилаётган айрим камчиликларни ҳам ошкора кўрсатиб ўтишди. Мезбонлар эса қардошлар маслаҳатига қатъий амал қилишга, мавжуд нуқсонларни дарҳол бартараф этишга сўз беришди.

Суратларда: (чапдан) райондаги ремонт-ишлаб чиқариш бирлашмасининг илғор токари Маҳмуд Жўраев. Ўнгда (юқоридан) «Ленинград» колхозининг пахта пункти транспортёрлари «оқ олтин» қабулига тахт, хўжалик машина-трактор паркида терим агрегатлари тайёргарлик чизиғида.

Б. ХОЛМИРЗАЕВ фотолари.

● Ўзаро текшириш давом этмоқда

ЎЗ ХЎЖАЛИГИМИЗДА ЖОРИЙ ЭТАМИЗ

Туркманистон ССРдан келган ўзаро текшириш бригадасининг аъзолари Қоракўл райони хўжаликларини кўздан кечиргач, чорвадорлар учун маданий-маиший шароит яратиш тажрибасини маъқуллаб шундай дейишди.

— «Октябрь», Киров номли колхозларнинг ва райондаги бошқа хўжаликларнинг фермаларида чорвадорларнинг ишлаши учун ҳам, дам олиши учун ҳам жуда яхши шароит яратилган, — деди Чоржўй область Қоракўл районидаги Ленин номли колхоз раиси Ражабдурди Чориев. — Энг муҳими шуки, бу шароитни чорвадорлар ўз қўллари билан — ҳашар усулида яратиб олганлар. Бу тажрибани биз ўз хўжалигимизда жорий қиламиз.

Ҳа, Қоракўл районида чорвадорларнинг турмушини ташкил этишга енг шимариб киришдилар. Ҳар бир ферма ёнида ҳаммом, душхона ишлаб турибди, аёллар учун гигиена хоналари, руҳий ҳордиқ чиқариш хоналари ташкил этилган.

Туркманистонлик дўстлар қаерга бормасинлар, барча колхозларда социал-иқтисодий ривожланиш планлари турмушга муваффақиятли татбиқ этилаётганини кўриб, бундан мамнуният изҳор этдилар.

(ЎзТАГ).

МУСОБАҚАДОШЛАР ДАЛА КЕЗАДИ

ҚАРШИ. Чоржўй область касаба союзлари Совети раиси Тамара Юсупова бошлиқ туркманистонлик мусобақадошлар бригадаси аъзолари Қўриқ Нишон районидаги Ўсмон Юсупов номли совхоз техникумининг Иннат Умиров бошқарувчи бўлган бўлими пахта далаларида ғўза парвариши намунали ташкил этилганлигини кўриб қувондилар. Бўлим далаларида агротехника қоидалари асосида ишланаётган ўсимликлар гуркираб ривожланмоқда. Куни кеча учинчи марта обиҳаёт таралган «Термиз—14» навли ингичка толали ғўза тупларида 10-12 тадан кўсак бор.

Шу куни меҳмонлар райондаги «ВЛКСМ XVIII съезди» совхоз далаларида ҳам бўлдилар. Бу ерда ўт босган, қуллатиб суғорилган майдонлар бор. Мусобақадошлар областнинг Косон, Муборак, Яккабоғ, Баҳористон районлари дала ва фермаларида бўлиб, юбилей йили план ва мажбуриятларининг бажарилишини кўздан кечирдилар. Айниқса, инсон омили, уни активлаштириш билан пировард натижага эришишга интилаётган коллективларнинг ютуқларн ўрганса арзигулик. Афсуски, қўриқ районлардаги кўплаб хўжаликларнинг айрим бригадаларида дала шийпонлари йўқ. Маданий-маиший, савдо хизмати кўрсатиш ишлари талаб даражасида эмас. Шунингдек, чорва фермаларининг маҳсулдорлиги кам.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

● Мутахассис маслаҳати

ЭНГ МУҲИМ ИШЛАР

ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ЗАРБДОР ИККИ ОЙЛИК НАТИЖАЛАРИ САЛМОҚЛИ БЎЛСИН!

Об-ҳаво яхши келган йилларда республикамизнинг асосий майдонларида чигит экиш ишлари апрель ойининг биринчи ярмида тугалланган бўлса, бу йилги шароитда у — май ойининг бошларига қадар чўзилди. Анча-мунча жойларда дўл, сел, қатқалоқ оқибатида чигит қайта экилди.

Уруғ униб чиққандан кейин ҳам биринчидан, кучли ёғин-сочинлар таъсирида тупроқ ўта зичлашиб кетди, иккинчидан, иссиқлик ҳарорати тезда кўтарилмай, ҳаво узоқ вақт паст бўлди, булутли кунлар кўпайди ва ёруғлик шароити меъёрида бўлмади. Натижада униб чиққан ғўзалар тез ўнглана олмади. Пировардида, ниҳоллар ривожида жиддий қолоқлик, турли тафовутлар рўй берди. Пахтакорлар барча имкониятларни ишга солиб, астойдил ҳаракат қилишларига қарамай, ғўзалар ривожи 10—12 кун, айрим участкаларда ҳатто 20—25 кун орқага сурилди.

Бу йилги шароитда ғўзалар ривожи кечроқ бўлса ҳам август ойида кундузги ҳарорат анча юқори, кечалари бироз салқин келди. Бу асосий майдонлардаги ғўза тупларида кўплаб кўсак тугунчалари тўпланишига хизмат қилди. Натижада, пахтакорларда — ҳосил бу йил кутилганидек бўлишига, у ҳали яна ортиб боришига умид туғилди.

Бундай шароитда энг муҳим вазифа — бутун билимдонлик ва миришкорликни ишга солиб, ҳар бир ғўза тупида вужудга келган тугунчаларни тўла шаклланган кўсакка айлантириш ва барча кўсакларни тўла етилиб очилишини таъминлашдан иборатдир.

Ҳозирги кунда барча ишларимиз йўналиши — ғўзанинг ташқи муҳит омилларидан тўла баҳраманд бўлишига қаратилиши шарт. Бу ўринда, аввало, ғўзани қуёш нуридан иложи борича кўпроқ баҳраманд бўлиши — муҳим аҳамият касб этади. Чунки, ғўза ҳаётида ёруғликнинг аҳамияти бекиёс. У фотосинтез жараёнини белгилаб бериб, нормал ёруғлик ёрдамида ҳаводан ўзлаштирилган карбон гази илдиз орқали сўрилган минерал тузлар билан бирга барг шапалоғида ўсимлик истеъмол қилувчи моддалар шаклида ҳосил бўлади. Ғўза шу моддалар ҳисобига ўсади ва мева тўплайди. Демак, ғўза тупининг бошдан то пастки қисмларигача қуёш нурининг яхши тушиб туриши ўта зарур. Кўсакларнинг сақланиши, яхши етилиши ва уларнинг эрта очилишида бу жараён муҳим омилдир. Шу нуқтаи назардан қараганда, бир қанча областлардаги колхоз ва совхозларнинг пахта пайкалларини кўздан кечирганимизда баъзи участка ҳамда карталарда икки ташвишли ҳолнинг гувоҳи бўлдик.

Биринчидан, ғўзани ёшлик даврида ўсишини тезлатиш учун кўпроқ суғоришга берилиб кетиб, ниҳолларда биомасса кўпайди, улар бўғин оралари узун, йирик, шапалоғ баргли бўлиб ғовлади. Натижада ғўза тупига ёруғлик тушмаганидан унинг ҳатто эртаги мевалари ҳам тўкилиб кетди.

Иккинчидан, кўчат сийраклашиб қолади деган хавф билан ғўза туплари нормада белгиланганидан кўпроқ қолдирилди. Бунда ҳам ёруғликдан фойдаланиш меъёри бузилди. Оқибатда ғўзалар бўйчан-у, аммо нимжон бўлиб, айрим тупларда мева ҳосил қилмади. Ёки эндигина тепа қисмида мева ола бошлади, холос.

Бундай участкаларда ғўзаларни қуёш нуридан яхши фойдаланишини таъминлаш учун тезлик билан пайкалларни қаторма-қатор кўздан кечириб чиқиш, ортиқча мевасиз тупларни юлиб ташлаш зарур. Гарчанд, чеканка ўтказилган бўлса ҳам, ё чеканка машиналари билан ё қўлда ортиқча ўсиб кетган шохларни айниқса, ўсувчан шохларнинг мевага яқин мўрт жойидан қирқиш, мева бўлмаса, ўсувчан шохни батамом олиб ташлаш лозим. Шундай қилинмаса, остки шохларга қуёш нури яхши тушмайди. Шабада эркин эсмайди, кўсаклар очилиши кечикади, очилганларида ҳам барака бўлмайди.

Жойларда ғўзанинг сувга бўлган талаби тўғри ҳисобга олинмаган. Айрим хўжаликларда ўқариқларни йўқотиб, 300—400 метр узунликдаги эгатлар билан сув қуйилмоқда. Бу — мутлақо нотўғри. Чунки, бунда сув катта нормада сарф бўлишидан ташқари, ғўза биомассага зўр бериб, қўшимча шохлар ва барглар чиқарган ҳамда бачкилаб кетган. Бу — ўз навбатида кўсаклар очилишини кечиктириб юборади, албатта.

Сувни бирданига тўхтатиб қуйиш ҳам мумкин эмас. Чунки ғўза тупи тепасидаги ёш кўсаклардаги тола ва чигитларнинг етилиши учун ҳали улар керакли сув билан тўла таъминланиши зарур.

Шунга кўра, канал ва ариқлардаги сувларни маъмурий йўл билан беркитиб қуйилишига хотима бериш лозим. Ҳар бир участкада ғўзалар керакли сувни олиши, кўсаклар салмоғини орттириш чоралари кўрилиши керак. Бунда суғориш кичик норма билан, иложи борича эгат ташлаб, калта эгатлар билан ўтказилиши шарт. Қолаверса, бу даврда каналларда сувнинг муҳайё бўлиши — пахтадан ташқари беда, маккажўхори ва бошқа экинларни суғориш учун ҳам зарур.

Суғоришдан кейин ер етилиши билан майдонлар кўп йиллик бегона ўтлар (шўра, печак, ғумай ва бошқалар)дан яхши тозаланиши, улар илдизи билан юлиб ташланиши керак. Бу, айниқса, пахтани машиналар билан тоза теришда жуда-жуда муҳимдир. Улар уруғи тўкилмасдан олинса, нур устига аъло нур бўлиб, далалар келгуси йиллар учун ҳам тоза туради.

Ҳозирги шароитда ғўза тупларида керакли кўсакларни тўплаш, уларнинг яхши етилишини таъминлаш учун тажрибакор деҳқонлар билан бамаслаҳат ҳар бир участкадаги ниҳоллар парваришини қатъий назоратга олиш, қатор ораларига ишлов бериш ва суғоришни тўғри ўтказишни давом эттириш зарур. Зеро, ғўза парваришида зарбдор икки ойлик натижаларининг салмоқли ва залворли бўлиши — шуни тақозо қилади.

М. МУҲАММАДЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги.

А. ЗОКИРОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари доктори.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

20 август куни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. Н. Нишонов раислигида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг мажлиси бўлди.

Президиум республика Министрлар Советининг ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Совети учинчи ва тўртинчи сессияларида доимий комиссиялар ва депутатлар киритган таклифлар ва мулоҳазаларни кўриб чиқиш натижалари ҳақидаги докладини муҳокама қилди. Бу ҳақда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков доклад қилди. Ўзбекистон ССР Олий Совети план-бюджет комиссиясининг раиси Ш. М. Хожимуродов Ўзбекистон ССР Олий Советининг мазкур масалани тайёрлашда қатнашган депутатлари номидан ахборот берди.

Республика ҳукумати, министрликлари ва идоралари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари доимий комиссияларнинг тавсияларини, депутатларнинг таклифлари ва мулоҳазаларини амалга ошириш чораларини кўраётганликлари таъкидланди. Депутатларнинг 162 та таклиф ва танқидий мулоҳазаларидан 65 таси бажарилди, 43 таси ўн иккинчи беш йилликка мўлжалланган иқтисодий ва социал ривожланиш планларида ҳисобга олинди, 36 таси бажарилиш арафасида турибди, 18 таси яқин йилларда ҳал қилиб бўлмаслиги ва бошқа сабаблар муносабати билан рад этилди. Доимий комиссияларнинг хўжалик механизмини такомиллаштиришга, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлашга ва мавжуд резервлардан янада тўлароқ фойдаланишга қаратилган тавсиялари изчиллик билан амалга оширилмоқда.

Шу билан бирга бир қанча министрликлар ва идоралар, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари депутатларнинг таклифлари ва мулоҳазалари, доимий комиссияларнинг тавсиялари юзасидан иш олиб боришга тегишлича эътибор бермаётирлар. Кўпгина республика органлари партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь ва июнь Пленумлари талаблари асосида ўз фаолиятларини қайта қуришда сусткашлик қилмоқдалар, ўзларига бўйсунувчи корхоналар ишини яхшилаш юзасидан таъсирчан чора-тадбирларни кўрмадилар, кескин бўлиб турган проблемаларни ҳал этишдан ўзларини четга олмоқдалар, омманинг ташаббускорлиги ва ижодкорлигига етарли равишда таянмаяптилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига, республика министрликлари ва идораларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетига доимий комиссияларнинг тавсиялари ва депутатларнинг таклифларини амалга ошириш юзасидан ташкилотчилик ишларини кучайтириш, уларни бажаришга расмиятчилик билан муносабатда бўлиш фактларини қатъий тугатиш, коллегиал органлар ролини бутун чоралар билан ошириш, фаолиятнинг демократик формаларини ривожлантириш топширилди.

Республика Давлат агросаноат комитети, Енгил саноат министрлиги, Маҳаллий саноат министрлиги, Уй-жой коммунал хўжалиги министрлиги, Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги, Автомобиль транспорти министрлиги, Энергетика ва электрлаштириш министрлиги ва Қурилиш министрлигининг, «Главсредазирсовхозстрой»нинг эътибори Ўзбекистон ССР Олий Совети доимий комиссияларининг тавсиялари ва депутатларининг таклифларини бажариш борасидаги ишларнинг қониқарсизлигига қаратилди. Президиум республика министрликлари ва идораларидан сайловчилардан қабул қилиб олинган ҳамда 1987 йилда амалга ошириш кўзда тутилган наказлар қандай бажарилаётганлигини диққат-эътибор билан таҳлил этиб, режалаштирилган ишлар ўз вақтида тугалланиши учун қўшимча чоралар кўришни талаб қилди.

Мажлисда СССР Олий Совети Президиумининг «Социалистик мулкни сақлашни таъминлаш юзасидан Қорақалпоғистон АССР халқ депутатлари Советларининг иши тўғрисида»ги қарорини бажариш борасида Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Советлари, министрликлари ва идораларининг вазифалари кўриб чиқилди. Мазкур масала юзасидан Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиумининг Раиси Т. А. Ешимбетова ахборот берди.

СССР Олий Совети Президиумининг қарорида қайд этилган камчиликлар Ўзбекистон ССР маҳаллий Советлари, министрликлари, идоралари фаолиятида ҳам мавжудлиги таъкидланди. Ўғирлик, хўжасизлик, қўшиб ёзиш, бошқа бузғунчиликларга қарши кураш юзасидан чоралар кўрилаётганига қарамай республикадаги вазият жуда секинлик билан ўзгармоқда. Давлат ва жамоат мулкини асраш ишлари тегишли ташаббусларсиз, кампаниячилик билан олиб борилмоқда, бу ишда конкретлилик ва изчиллик йўқ, ҳамма жойда ҳам салбий ҳодисаларнинг илдизлари чуқур таҳлил қилинмаяпти. Шу сабабли кўрилаётган чора-тадбирлар натижа бермаяпти.

Президиум СССР Олий Совети Президиумининг қарорини область, шаҳар, район, поселка ва қишлоқ Советларининг сессияларида, министрликлар ва идораларнинг кенгайтирилган мажлисларида муҳокама қилишни, социалистик мулкни сақлашни контрол қилишни кучайтириш, растрата, ўғирлик ва бошқа ғаразли ҳуқуқбузарликнинг пайини қирқиш, моддий ва молиявий маблағлардан фойдаланишда уларга тежамкорлик билан муносабатда бўлишни таъминлашнинг конкрет тадбирларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлашни топширди.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Советларининг, министрликлари ва идораларининг КПСС Марказий Комитетининг талаблари асосида ичкиликбозлик, алкоголизм ва гиёҳвандликка қарши курашни кучайтириш борасидаги вазифалари кўриб чиқилди. Мазкур масала юзасидан Ўзбекистон ССР ички ишлар министрининг биринчи ўринбосари Э. А. Дидоренко ахборот берди.

Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри С. М. Баҳромов, Ўзбекистон ҳушёрлик учун кураш кўнгилли жамияти республика кенгаши раисининг биринчи ўринбосари Х. В. Ниғмонов, Ўзбекистон ССР Давлат физкультура ва спорт комитетининг раиси М. И. Иброҳимов ва сўзга чиққан бошқа нотиқлар республика совет органлари, министрликлари ва идораларининг ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш, гиёҳвандликни тугатиш борасидаги ишларида жиддий камчиликлар ва нуқсонлар борлигини таъкидладилар. Кўпгина областлар, шаҳарлар ва районларда мана шу социал иллатга қарши кураш шу куннинг талабларига жавоб бермайди, бу иллатга қарши курашда ҳужумкорлик ва изчиллик етишмаяпти.

Президиум бу соҳадаги ишларни кучайтириш, соғлом ва ҳушёр турмуш тарзини қарор топтириш юзасидан қўшимча чоралар кўришни зарур, деб топди. Мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарор матбуотда эълон қилинади.

Мажлисда республика давлат ҳаётининг бошқа масалалари ҳам кўриб чиқилди ва бу масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Кун тартибидаги масалаларни муҳокама қилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзолари Э. Т. Зоҳидов, П. П. Мельников, Х. Нориев, Г. А. Стефановский қат-

УРУҒЧИЛИК МУАММОЛАРИ КОМПЛЕКС ҲАЛ ЭТИЛСИН

Тошкентда бўлиб ўтган республика кенгаши пахта уруғчилигини комплекс яхшилашнинг энг зарур вазифаларига бағишланди. Кенгашни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков очди.

Ўзбекистондаги уруғчилик ва нав янгилашни йўлга қўйишнинг ҳозирги даражаси шу куннинг талабларига мувофиқ эмаслиги кенгашда таъкидлаб ўтилди. Кейинги бир қанча йиллар мобайнида селекциячилар маҳсулдорлик, касалликларга чидамлилик, қайта ишлаш технологиясига мойиллик каби энг зарур сифатларнинг ҳаммасини ўзида мужассамлаштирган янги навларни етиштириб бермадилар. Районлаштирилган ва истиқболли навларни жойлаштиришдаги қўпол хатолар сабабли республика районларининг қарийб ярмисида толасининг типи ҳар хил бўлли чигитлар экилмоқда. Пахта заводларининг уруғлик тайёрлаш соҳасидаги иши ҳам қониқарли эмас. Уруғлик чигитнинг экиш ва ҳосилдорлик сифатларига баҳо беришнинг мукаммал методикасини ишлаб чиқишда ва бу иш учун керакли приборлар яратишда етакчи роль ўйнаши лозим бўлган илмий тадқиқот муассасаларининг самарадорлиги суст.

Уруғчиликдаги камчиликлар, пахтанинг янги навлари йўқлиги толанинг сифати анча ёмонлашиб қолишига сабаб бўлмоқда. Кўп йиллик тажрибада биринчи марта тўқимачилик саноати қабул қилмаган тола республика омборларида тўпланиб қолди.

Кенгаш толасининг технологик сифатлари юксак бўлган пахтанинг сермаҳсул, вилтга чидамли, тезпишар навларини яратиш ва ишлаб чиқаришга жорий қилиш юзасидан бир қанча чора-тадбирларни белгилади.

КПСС XXVII съезди қарорлари — ҳаётга!

Илгари хабар берилганидек, Тошкент областида «Совет Ўзбекистони» газетаси кунлари бўлиб ўтди. Бир гуруҳ журналистлар область саноат корхоналарида, қурилиш ташкилотларида, колхоз ва совхозларда бўлиб, пойтахт область коммунистлари, барча меҳнаткашлари КПСС XXVII съезди, партия Марказий Комитети январь ва июнь Пленумлари қарорлари асосида қайта қуришни қандай амалга ошираётганликлари билан танишдилар. Цехларда, пахтазорларда, фермаларда, қурилиш майдонларида қизғин суҳбатлар бўлиб ўтди.

Ўрта Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхозда газетхонлар конференцияси бўлди. «Совет Ўзбекистони» газетаси редактори Л. П. Қаюмов редакция коллективининг КПСС XXVII съезди, Марказий Комитет январь ва июнь Пленумлари қарорлари асосидаги ижодий изланишлари ҳақида гапириб берди. Пискент районида ўтказилган «Очиқ хатлар куни»да коллектив, бригада ва оила пудратига ўтишнинг етилган масалалари кўтарилди. Олмалиқ кон-металлургия комбинатида «Давра суҳбати» қатнашчилари қайта қуриш жараёнини янада чуқурлаштириш муаммоларини қараб чиқдилар. Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида газетанинг оғзаки сони чиқарилди.

«Совет Ўзбекистони» кунларида Тошкент область партия комитетининг секретари Э. И. Фозилов, шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари, агросаноат комплекси раҳбарлари ва етакчи мутахассислар иштирок этдилар.

Янгийўл районидаги «Партия XXI съезди» колхозида 700 гектар майдонда мўл пахта ҳосили етиштирилмоқда. Хўжалик деҳқонлари Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига олган мажбуриятларини қайта кўриб чиқиб, бу йил давлатга 2000 тонна ҳосил топширишга қарор қилдилар. Шу кунларда ғўза парвариши изчил давом эттирилмоқда. Қатор ораларига ишлов бериш, суғориш фақат аъло сифатли қилиб бажарилаётир. Натижада мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил тўпланмоқда. Колхоз механизаторлари айни пайтда пахтани машина билан теришга пухта тайёргарлик ҳам кўраётирлар.

СУРАТДА: колхознинг илғор механизаторларидан Ҳ. Деҳқонов, У. Охунов, Ж. Мирзажонов, Т. Тожибоев ўртоқлар. Улар социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар. А. Тўраев фотоси.

ҚАЙТА ҚУРИШ — ДАВР ТАЛАБИ

Тошкент областида «Совет Ўзбекистони» газетаси кунлари

Чуқурроқ кириб бориш керак

Экономикага раҳбарликни қайта қуриш партия ташкилотлари фаолиятининг мағзини ташкил этади. Бу вазифа Ғалаба район партия комитетининг кейинги пленумида ҳам чуқур муҳокама қилинди. Райкомнинг биринчи секретари Қ. Ҳолмирзаев билан суҳбатимиз шу ҳақда борди. У иқтисодий ислоҳот тўғрисида гапирар экан, қизиқ бир иборани тилга олди:

— Бизнинг шу пайтгача қилган ишимиз қўлдаги шабадани эслатади, — деди у. — Шамолда сувнинг юзи мавжланиб, туби осудалигича қолганидек, қайта қуриш партия қуйи ташкилотларигача ҳали тўла етиб боргани йўқ. Биз бундан буён асосий эътиборни шунга қаратамиз. Ҳар бир партия группаси ва цех партия ташкилоти фаолиятини кучайтириш, ҳар бир ишда демократия ва ошкораликни таъминлаш кун тартибидаги энг муҳим масала бўлиб турибди.

Район партия комитети кўп ҳолларда бунга эришяпти ҳам. Райком ходимларининг асосий иш жойи бошланғич ва цех партия ташкилотларига кўчирилган. Коммунистлар билан якка тартибда суҳбатлар ўтказиляпти. Райком аппарати ходимлари ҳар ҳафтанинг сешанба ва шанба кунлари партия қуйи бўғинларида бўлиб, ишни яхшилаш юзасидан амалий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Райкомда шундай фактларни айтиб беришди: «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида ҳар йили ҳам ялпи ҳосилнинг 90 проценти машиналар билан териб олиняпти. Йиғим-терим шаҳарлик ёрдамчиларсиз амалга оширилади. Партия ташкилотининг ташаббуси билан бу йил хўжаликда чек системаси жорий этилди. Шу йилнинг биринчи ярмида ана шу усулни жорий этиш ҳисобига 360 минг сўм иқтисод қилинди. Райком бошқа хўжаликларда ҳам бу илғор усулни жорий этяпти. Мана бунинг илк натижаси: районда саноат ва қишлоқ хўжалиги соҳалари бўйича маҳсулот топшириш ярим йиллик планлари муваффақиятли бажарилди. Далаларда мўл ҳосил тўпланяпти. Машина теримига пухта тайёргарлик кўрилмоқда. 434 та машинани бошқариш учун 550 нафар механик-ҳайдовчилар қайта ўқитилди. Булар партия ташкилотларининг хўжаликка раҳбарликни мунтазам такомиллаштириб бораётганлиги, барча соҳаларда янгича иш услубини изчил жорий этаётгани натижаси бўляпти, албатта.

Аммо, шу билан бирга қайта қуриш шабадаси ҳануз етиб бормаётган бошланғич ва цех партия ташкилотлари ҳам бор. Булар ҳамон партия қуйи бўғинларининг асосий қисмини ташкил этаётгани жиддий ташвиш туғдиряпти. Энгельс номли колхоз партия ташкилотининг жанговарлиги, у ерда коммунистлар активлиги юқори эканлигини райкомда кўп таъкидлашди. «Секретари ҳам ишчан, тажрибали ходим, — деди райкомнинг иккинчи секретари Г. Аседова — илгари у райкомда пропаганда бўлими мудири бўлиб ишлаган. Янги секретарь келгач, партия ташкилоти иши тубдан жонланди».

Хўжалик партия ташкилоти фаолияти билан дастлабки танишув райком ходимлари янги секретарнинг, аниқроғи собиқ бўлим мудирининг тажрибаси ва обрўсига ишониб, партия комитетининг кундалик фаолиятини назардан қочириб қўйганликларини кўрсатди. Аслида бу ерда қайта қуриш, янгиланиш ҳақида гап кўп-у, амалий иш эса оз. Партия йиғилишлари ҳамон эскича услубда, танқид ва ўз-ўзини танқидсиз ўтяпти. Сўзга чиқалиган нотиқлар ҳам ҳаммага таниш: колхоз раиси, бош агроном, бош инженер, бош экономист, бош зоотехник, хуллас ҳаммаси ҳам «бош»лар. Нутқлари ҳамиша сийқа. Мақтов кўп, танқид эса умумий, адрессиз ва конкрет фактсиз. Йиғилиш президиумида ҳам, минбарида ҳам, оддий коммунистлар камдан-кам кўринишади. Қўйилган масала муҳокамаси шу хилда юзаки, қабул қилинган қарорлар зўрма-зўраки бўлгач, ижро кўп ҳолларда қоғозда қолиб кетаётганлигига таажжубланмаса ҳам бўлади. Ана шундай очиқ партия йиғилиши шу йил 19 июлда бўлиб ўтди. Кун тартибига жуда муҳим масалалар — қайта қуришда коммунистларнинг авангардлик ролини ошириш ҳамда хўжалик правлениесининг фаолияти юзасидан колхоз раиси, коммунист Р. Пакнинг ҳисоботи киритилган бўлсада, бу йиғилиш кутилганидек, амалий натижа бермади.

— Меҳнат отпускасида эканлигим сабабли шу йиғилишда йўқ эдим, — деди суҳбат пайтида партия комитети секретари М. Бўронов. — Ўзим бўлганимда бу хил да суст ўтишига йўл қўймасдим.

Секретарь бу гапи билан партия ташкилоти фаолиятида рўй бераётган яна бир камчилик қатини очиб қўйди: у кенг активга суяниб иш олиб бориш ўрнига ҳамма ишга ўзи бош-қош бўлишни афзал билади. Бу эса партия ҳаётининг энг муҳим талабларидан бири — коллегиалликка путур етказяпти, коммунистларнинг, бутун активнинг ташаббускорлиги ва активлиги сўнишига олиб келади.

Сут-товар фермаси коллектив пудрат усулига ўтган бўлса ҳам мутахассислар шу пайтгача янгича иш услуби шароитларини ўзлаштириб олганлари йўқ. Ўз вазифаларини тўла бажара олмаяптилар. Ферма ишида камчиликлар кўп. Бу нарса яқинда партия комитети мажлисида бош зоотехник Э. Пакнинг ҳисоботи эшитилганда маълум бўлиб қолди. Мутахассислар ҳам, пудрат усулига кўчган чорвадорлар ҳам ҳамон ўз ёғларига ўзлари қовурилиб юришибди. Уларга амалий ёрдам кўрсатиш эса унутиб қўйилмоқда.

Бундай ўзибўларчилик, пахта териш машиналарини ремонт қилиб қўйишда ҳам содир бўлмоқда. Колхоз раиси Р. Пак 21 та машина тайёр бўлди, дейди. Партия комитети секретари эса ундан камроқ рақамни айтади. Бироқ, марказий ремонт устахонаси мудири Ф. Ким бўлса уларнинг гапларини чиппакка чиқарди. Унинг айтишича, ўша куни битта ҳам машина тўла созланмаган.

Районда бригада ва оилавий пудратни жорий этиш оқсаб қоляпти. Деҳқончилик билан шуғулланадиган 296 бригаданинг 190 таси шу усулда ишлашга кўчган. Аммо, амалий ишга қараганда расмиятчилик, масъулиятсизлик ва консерватизм кучли. Хўжаликларнинг раҳбарлари, РАПО мутахассислари меҳнатни ташкил этиш ва ҳақ тўлашнинг янгича усулига ижодий ёндашолмаяптилар. Ленин номли колхозда ана шундай бўляпти. Бу хўжаликда жами 7 та пудрат бригадаси бор. Уларда меҳнат формаси янги бўлсада, иш ҳақи эскичасига тақсимланмоқда. Колхоз экономистлари, бригада бошлиқлари, шу усулда ишлаётган деҳқонлардан: «пудрат қандай иқтисодий самара беради?» — деб сўралганида, улар аниқ жавоб бера олишмади.

Янгиликнинг ўзига йўл топиб кетолмаётганлигини шундай воқеалар ҳам тасдиқлайди. Яқинда район партия комитети бюросида Ленин номли ва «Москва» колхозларининг раислари Л. Лим ва Б. Ботиралиевнинг ҳисоботи эшитилганда, уларнинг иқтисодий билимлари пухта эмаслиги маълум бўлиб қолди.

Оила ва бригада пудрати, меҳнатни ташкил этиш ва ҳақ тўлашнинг илғор усуллари кенг қўлланилмаяпти. Партия ташкилотлари эса бу хилдаги консерватизмга тоқат қилиб келмоқдалар. Буни нормал ҳол деб бўлмайди.

Район партия комитети ва бошланғич партия ташкилотларида экономикага раҳбарликни қайта қуришда бу хилдаги камчиликлар кўп. Нуқсонларнинг олдини олиш, ишнинг тўла ўнгланиб кетишига эришиш учун партия комитетлари бутун диққат-эътиборни амалда энг қуйи бўғинларгача, ҳар бир коммунист фаолиятигача етиб боришга қаратишлари лозим.

ҚИШЛОҚ ҚУРИЛИШИ:

натижалар ва муаммолар

Район хўжаликларида меҳнаткашларнинг социал-маданий турмуш шароитларини яхшилашга қаратилган муайян ишлар амалга оширилмоқда.

Колхоз, совхозларда бўлганимизда биз бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Айрим посёлкалар, қишлоқлар шаҳар типида қурилган. Уларда пахтакорлар, чорвадорлар, сабзавоткорлар оилаларининг истиқомат қилишлари учун барча зарур шароитлар яратиб берилган. Димитров номли, «Заря коммунизма» колхозлари, «Огонёк» боғдорчилик-узумчилик, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозлари ва бошқа қатор хўжаликларда қишлоқларни ободонлаштириш, янги-янги маданий-маиший муассасалар, уй-жойлар қуриш юзасидан кенг кўламдаги ишлар амалга оширилмоқда.

Бу соҳада «Огонёк» совхозида олиб борилаётган ишлар диққатга сазовор. Хўжаликда мевачилик, узумчилик, сабзавотчилик, чорвачилик бўйича давлат планлари муттасил ортиғи билан адо этилмоқда. Бунинг эвазига миллион-миллион сўмлаб фойда олиняпти. Биргина ўтган йили соф фойда 3 миллион сўмдан ҳам ошиб кетди. Бу социал-маданий тадбирлар учун ажратилаётган маблағ ҳажмини йил сайин кўпайтириш имконини бераётир.

Хўжаликда меҳнаткашларга, яратиб берилган шароит шаҳардагидан ҳеч қолишмайди. Ҳамма хонадонлар ичимлик суви, табиий газ билан таъминланган, канализация тармоқларига уланган, кўплаб маданий-маиший муассасалар улар хизматида. Совхознинг ҳар бир участкасида клублар, мактаблар, болалар боғчалари ва яслилар бор. Марказида эса маданият саройи, «Бахт уйи», кинотеатр ишлаб турибди, профилакторий-санаторий, дам олиш зонаси, қатор медицина муассасалари ишчи-хизматчиларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш, бўш вақтини фойдали ўтказиш, мазмунли ҳордиқ чиқариши учун хизмат қилмоқда.

Совхозда ободонлаштириш ва қурилиш бўйича олиб борилаётган ишлар яқинда Бутуниттифоқ Халқ хўжалик ютуқлари кўргазмасининг иккинчи даражали Дипломи ва пул мукофоти билан тақдирланди.

Бу ерда амалга оширилаётган ибратли ишларнинг яна бири қурилишни хўжалик усулида, яъни бевосита совхоз бинокорлари кучи билан олиб боришга катта аҳамият берилаётганидадир. Хўжалик усули объектларнинг тез ва сифатли қурилишига, сарф-харажатларнинг камайишига олиб келяпти. Ўтган йили совхозда шундай йўл билан 600 квадрат метр саҳнли уйлар қурилиши планлаштирилгани ҳолда жами 1500 квадрат метр турар жойлар фойдаланишга топширилди. Бу йил ҳам шу усул билан камида шунча ҳажмда уйлар қуриш юзасидан белгиланган марра ҳам муваффақиятли эгалланмоқда. Ҳозиргача унинг учдан бир қисми ўнлаб оилаларни ўз бағрига олди.

«Заря коммунизма» колхозида уй-жой муаммосини шу беш йиллик охиригача тўла бартараф этиш режалари тузилган. Бунда турли усуллардан фойдаланиш назарда тутилган. Жумладан, индивидуал уйлар қуришга алоҳида эътибор берилмоқда. Турар-жойларни ўз маблағи ҳисобига барпо этмоқчи бўлган колхозчилар илтимоси деярли қайтарилмаяпти. Уларнинг кўпчилигига уй қуриш учун ер ажратиб берилмоқда, имкони борича бинокорлик материаллари билан ёрдам кўрсатилмоқда.

— Фақат шу усул билан узоққа бориб бўлмаслигини, режаларимиз тўла амалга ошмаслигини яхши биламиз, — дейди колхоз раиси Р. Пак. — Етмишинчи йиллар да ва саксонинчи йиллар бошларида умуман қурилиш хусусан уй-жой барпо этиш кескин камайиб кетганлиги бу муаммони янада ўткир қилиб қўйди. Чунки уйларга бўлган эҳтиёж кучайди. Уни яқин йиллар ичида тўла қондириш учун ҳамма имкониятдан фойдаланишга ҳаракат қиляпмиз. Лекин ишимиз кўнгилдагидек юришиб кетмаяпти.

Ҳа, раиснинг нолиши ўринли эди. Аввало пудратчи қурилиш ташкилотлари, жумладан районидаги 71-механизациялашган кўчма колонна, 40-хўжалик ҳисобидаги ремонт бошқармаси раҳбарлари ишни барбод этмоқдалар. Йил бошида уй-жой қурилиши учун махсус массив — экин экиб келинган беш гектар ер ажратиб берилди. Ҳаммаси бўлиб бу ерда 32 та, шу жумладан август ойигача олтита монолит бетон уйлар қуришга ваъда берган эдилар.

Ҳозир август ойи ҳам тугаб бормоқда, бироқ массивда шу вақтгача лоақал битта уй ҳам битгани йўқ. Фақатгина тўртта-бешта уй деворлари чалакам-чатти кўтарилганича ётибди. Бир неча кундан бери бу ерга бинокорлар келишмаяпти, ишлаш учун цемент, керамзит йўқлиги баҳона бўлмоқда.

Бошқа хўжаликларда, масалан Димитров номли, «Ленинград», «Москва» колхозларида олиб борилаётган маданий-маиший муассасалар ва уй-жойлар қурилишида ҳам на суръат, на сифат бор. Бунёдкорлик ишлари план даражасида олиб борилмаяпти, ундан жуда орқада қолинмоқда.

Қурилишда механизация воситаларидан фойдаланиш, яъни қурилишнинг индустрия даражаси паст. Объектлар барпо этилаётган майдонларда изга ўрнатилган кран ва бетон қориштиргичдан бошқа механизмни учратмайсиз. Операциялар асосан қўл кучи ёрдамида амалга оширилмоқда. Бу меҳнат унумдорлигининг ошишига тўсқинлик қилмоқда. Айниқса, кичик механизация воситаларининг деярли йўқлиги афсусланарли.

Мавсум эшик қоқмоқда

Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига район пахтакорлари юбилей йилида 55 минг тонналик улкан «оқ олтин» хирмони яратиш учун курашаётирлар. Биз район далаларида бўлганимизда, ғўза парвариши юксак мажбуриятга яраша уюшқоқлик билан олиб борилаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Ўсимлик ривожидаги қолоқликни бартараф этиш бўйича зарбдор икки ойликда кўпчилик хўжаликлар ғўза қатор ораларини культивация қилиш, суғориш, далаларни машина теримига тайёрлашни жадал олиб боришяпти. Бўлиқ кўсаклар сони кун сайин ортиб боряпти. Лекин хотиржамликка йўл қўйилаётган жойлар ҳам йўқ эмас. Юқори ҳарорат туфайли айрим пайкалларда ўргимчаккана кўпаймоқда. Унга қарши самарали препаратлар бўлишига қарамай баъзи хўжаликларда етарли оперативлик кўрсатилмаяпти.

Ғўза ривожидаги бу йилги қолоқлик пахтанинг пишиб етилишини бир неча кун орқага суриб юборди. Натижада йиғим-теримга жуда оз вақт қоляпти. Вазият пахтакорлардан мавсумга ҳар қачонгидан ҳам пухта ҳозирлик кўриш, ҳозирги тайёргарлик ишларини юқори савияда ўтказиш, йиғим-терим техникасини тўла қувват билан ишлатишга эришишни талаб қилмоқда.

Буни яхши тушунган кўпчилик хўжаликларда барча «зангори кема»лар, пуркагичлар, кўсак узадиган, кўрак чувийдиган ва тўкилган пахтани терадиган агрегатлар созлаб қўйилганига анча бўлди. Айни кунларда улар қайта-қайта текшириб кўрилиб, аниқланган камчилик ва нуқсонлари зудлик билан тузатилмоқда. Ленин номли ва «Заря коммунизма» колхозларидан бошқа барча хўжаликларда ер устидан дефолиация қилувчи аппаратларнинг ҳаммаси ишга шай. «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида терим машиналари тайёргарлик чизиғига келтириб қўйилган.

Лекин машина теримига тайёргарлик кўриш, уни уюшқоқлик билан ўтказишни таъминлашда зудлик билан бартараф этилиши лозим бўлган нуқсонлар ҳам йўқ эмас. Биз жойларда бўлганимизда, буни яққол ҳис қилдик. Ленин номли колхозда етиштирилган ҳосилнинг 90 процентини машиналар ёрдамида териб олиш мажбурияти қабул қилинган. Колхоз раиси Леонид Лимнинг сўзига қараганда мавжуд 32 та пахта териш машинасининг 29 таси тўла ремонтдан чиқарилган. Аммо устахонанинг ўзида «Новая жизнь» участкасига қарашли 6 та агрегатнинг 2 таси тайёрмаслигини кўрдик. Бундан ташқари тўкилган пахтани терадиган агрегатларга занжирлар ўрнатилмаган.

Хўжаликнинг 8- ва 9-бригадалари ихтиёрида 4 та «зангори кема» бор. Уларнинг бири ҳисобдан чиқарилган ва ўрнига янгисини сотиб олиш мўлжалланмоқда. Қолган уч машина ремонти тугалланган. Бироқ ҳали ишлаш-ишламаслиги текшириб кўрилган эмас.

Райондаги «Заря коммунизма» колхозида ҳам машина теримига тайёргарлик борасида қатор камчиликларга йўл қўйиляпти. Хўжалик ихтиёридаги 24 та терим машинасининг 20 таси тайёр, деб район агросаноат бирлашмасига маълумот берилган. Марказий устахонада 17 та ремонтдан чиқарилган агрегатни кўрдик холос. Уларнинг ҳам электр ускуналари ўрнатилмаган, аккумуляторлари йўқ, айрим майда ишлари бор. Устахонада график бўйича 25 киши ишлаши лозим. Бироқ ремонт ишларида 18 киши қатнашмоқда. Ремонтчилар учун иш ва дам олиш шароити яратилмаган. 1982 йилда бошланган замонавий устахона биноси қурилиши 78-хўжаликлараро кўчма механизациялашган колонна коллективининг айби билан чўзиб келинмоқда.

Район агросаноат бирлашмасидан олинган маълумотда «Победа» колхозидаги терим агрегатларининг ҳаммаси тахт, деб кўрсатилган. Лекин текшириб кўрилганда уларнинг кўпларида ҳар хил нуқсонлар борлиги аниқланди. Айниқса, пахтани ташишда ишлатиладиган тележкаларнинг аҳволи ташвиш туғдирмай қолмайди. Кўпларининг сим тўрлари йиртилиб кетган. Кўтариш системалари ўрнатилмаган, бўялмаган. Ғилдираклар остида ўсиб ётган ўтларга қараганда тележкаларга анчадан бери қўл урилмаган кўринади.

Хуллас, район далаларида мўл ҳосилга замин яратиш, ҳосил қисқа муддатда йиғиб териб олинишини таъминлаш йўлида ибратли ишлар билан бир қаторда айрим камчиликларга ҳам йўл қўйилмоқда. Мавсум эшик қоқмоқда. Кенг пайкалларда «зангори кема»ларнинг жавлон уриши оз фурсат қолди. Уларнинг унумли ишлаши ҳозир йўл қўйилган нуқсонларнинг қанчалик тез ва соз бартараф этилишига боғлиқ.

Болалар бахтиёр яшасин

Бизнинг жамиятимизда хотин-қизлар катта куч. Улар ижтимоий-фойдали меҳнат билан банд. Фермада аёллар, боғча ва яслиларда аёллар, пиллада, пахтада — аёллар. Лекин райондаги 434 механизаторларнинг атиги биттасигина аёл, халос. Механизатор Замира Рўзиматованинг сафи негадир кенгаймаяпти. Улар тобора камайиб кетяпти. Аёллар ўртасида механизатор кадрлар тайёрлаш ишига масъулият билан қараш пайти келмадимикан?

Район марказидаги истироҳат боғида ўтказилган тантанали кечада иштирок этдик. Бу ерга ҳар бири ўн икки-ўн уч фарзандни тарбиялаб вояга етказаётган мўътабар онахонлар, «Хужум» ҳаракатининг иштирокчилари, район фаоллари, комсомол-ёшлар, пионерлар, партия активлари ва бахт остонасига қадам қўяётган келин-куёвлар ташриф буюришган. Оналар ўзлари босиб ўтган кутлуғ йўллар ҳақида ёшларга ҳикоя қилиб беришди. Улар ёшларга ибратли сўзлар айтишди, насиҳатлар қилишди, меҳнатга чорлашди. Оналар ўша кеча гулдасталар оғушида, хуш кайфият билан уйларига қайтдилар. Бахтиёр ва масъул оналикни эъзозларинг аршига кўтараётган, беғубор болаликни авайлаб, эъзозлаб ардоқлаётган партия ва ҳукуматимизга дил-шодликларини изҳор этдилар.

Хўжалик раҳбарлари оқилона иш юритган, тадбиркор бўлган жойларда оналар ҳам болалар ҳам файзли ҳаёт кечиришаётганини, унумли меҳнат билан машғул эканини кўрдик. «Огонёк» совхозида ишловчи ишчи оналар ва уларнинг болалари учун яратилган шароит, қулайликлар, ғамхўрликлар қувонтирди бизни. Ишчилар посёлкасидаги орасталик, яшилликлар, файзу барака, хонадонлардаги мунавварликни кўриб дилимиз ёришди.

26 ўринли соғломлаштириш профилакторийси, у ердаги шароит, қулайликлар, қишки боғ, шинам хоналар ишчининг кайфиятини кўтаради, албатта.

Совхозда сиёсий билимлар лекторийси, ёшлар халқ университети, илмий атеизм бўйича кинолекторий, турли тўгараклар мунтазам ишлаб турибди. 26 миллатдан иборат 3300 аҳолиси тинч-тотув ҳаёт кечириб, баракали меҳнат қиляпти. 500 ўринли боғча, 1100 ўринли мактаб, 500 ўринли иккита клуб уларнинг хизматида. Маданий ишлар яхши йўлга қўйилган. Бу ишларга тадбиркор ташкилотчи Анвар Исроилов раҳбарлик қилади.

Совхоз боғчасида 275 бола бепул тарбияланади. Кенг, озода хоналарда болаларга мос мебеллар, ўйинчоқлар етарли. Тарбиячилар олий маълумотли. Музика заллари, болалар учун бассейн, душхоналар ишлаб турибди.

Боғчада 6 ёшли болалар учун биринчи синф ташкил қилинган бўлиб, улар 5 та хонада машғулот ўтишади. Дарсхона, ётоқхона, ўйинхоча, музика дарси учун алоҳида хона. Бу ерда кичкинтойлар учун керакли ҳамма нарса бор. Мева, сут, гўшт. Болалар йил бўйи ҳўл мева билан таъминланади. Лекин районда ҳамма хўжаликларда ҳам шундай шароит йўлга қўйилмаган.

«Ленинград» колхозидаги 10-дала шийпонида бўлдик. Бригаданинг 130 гектар экин майдони бор. Унга Ғайрат Эшматов бошчилик қилади. Дала шийпонидаги қизил бурчак хонаси қулф эди. Очиб беришди. Бу ерда чироқ йўқ. Газета тахламлари чанг босиб ётибди. Тахламларда бундан 2 ой аввалги газеталар.

Дала шийпонидаги аёллар ва болалар учун ажратилган хонани кўздан кечирдик. Поллар тешик, хона бурчагида уруғдан бўшаган қоплар сочилиб ётибди. Кирланиб кетган кўрпа-тўшагу, бузуқ холодильник бурчакда чанг босиб турибди.

Колхознинг 2-участкасига қарашли «Марварид гул» деб номланган боғчада бўлдик. 110 та бола қатнаши керак экан. 65 та бола қатнаяпти, холос. Кичкинтойлар группасидамиз. 17 та бола полоссиз цемент устида яланғоёқ ўйнаб юришибди, ўйинчоқ деган нарса йўқ. Ҳовли ифлос. Болаларнинг овқати, унинг сифати, хили билан танишамиз. Гўшт йўқ, мева йўқ. Боғчадаги болалар яқин ўртада ҳамшира ёки врач назоратидан ўтказилмаган. Ҳамширанинг ўзи касалхонада экан. Тўртта тарбиячидан 1 тасининг маълумоти йўқ. Қолган уч тарбиячи эса бутунлай бошқа мутахассисликдаги аёллар. Бири география, бири математика факультетини битирган.

Колхознинг 1-участкасидаги «Қуёшча» деб номланган боғчага ўтамиз. Бу ерда ҳам болалар ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Тарбиячилар ўз ишига масъулиятсизлик билан қарашади. Улар иш вақтида кўпинча магазинларда юришади. Боғча хароб ўйинчоқлар йўқ. Кир ювувчи аёл ҳовли ўртасида ўтириб олиб, қўлда кир ювяпти. ёнида боласи ўралашиб юрибди.

Болалар ейдиган овқатларнинг тури билан қизиқдик. Бу ерда ҳам гўшт, тухум йўқ. Нега шундай? Ахир колхознинг фермаси бор-ку. Наҳот болалар учун бир неча литр сут ажратишнинг иложи бўлмаса!? Болалар авжи пишиқчилик мавсумида мевасиз чўлсираб ўтиришибди. Қачонлардир боғча ҳовлисига келтирилган от ўйин, карусель ва бошқа ўйинчоқлар синиб, нураб, қийшайиб қолган. «Ленинград» колхози раиси Кенинбой Усмонов ўз хўжалигидаги боғчаларнинг шундай аҳволга тушиб қолганидан хабардормикин?!

Район партия ташкилотларида меҳнат коллективларида ишни тубдан қайта қуришда ана шундай нуқсонлар мавжуд. Йиғилганлар ишдаги камчиликлар ҳақида ошкора, ўз-ўзини танқид руҳида гапиришди. Бу талабчанлик, бу масъулиятлилик туйғуси ишда асосли ўзгаришлар ясалишидан далолат, албатта.

Лекин КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорларини муваффақиятли амалга ошириш учун фақат шунинг ўзи кифоя эмас. Аввало амалий ишни кучайтириш керак. Партия ташкилотлари асосий эътиборни инсон омилини активлаштиришга, ошкоралик ва демократиялашни чуқурлаштиришга қаратмоқлари даркор. Шундагина қайта қуриш жўшқин, тўла қонли жараёнга айланади, ишда туб бурилиш ясалади.

Ж. САЪДУЛЛАЕВ, Р. ТУРСУНОВ, Э. ОХУНОВА, К. РИХСИЕВ, А. МАННОПОВ, «Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари, М. МИРХАМИДОВ, «Тошкент ҳақиқати» мухбири.

Тошкент трактор заводининг роботлаштирилган цехида М. Юсупов бошлиқ комсомол ёшлар бригадаси намуна кўрсатиб меҳнат қилмоқда. Бригада ойлик планларини мунтазам ошириб бажараётир.

СУРАТДА: бригада бошлиғи М. Юсупов. Е. Ботиров фотоси.

Пахта далалари заҳматчилари — аёлларнинг жаннатдек турмуши ҳақидаги афсонавий гапларга чек қўйиш вақти келди.

Аёллар турмушининг долзарб, ўн йиллар давомида дардга айланиб, йиғилиб қолган социал муаммоларига эътибор бериш вақти келди.

ҚИШЛОҚДАГИ ФОЖИА

• ЁЗУВЧИ ВА ЖАМИЯТ

Одил ЁҚУБОВ
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

Мен ўзим ишлайдиган «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг редакция почтасини кўздан кечира туриб, шундай бир хат қўлимга тушиб қолдики, унинг мазмуни мени ларзага солди: бир қишлоқда ёшгина колхозчи аёл, икки боланинг онаси ўзига ўзи ўт қўйган.

Хатни унинг синглиси, 10-синф ўқувчиси ёзган эди. У таскин бериб бўлмайдиган алам билан тўлиб-тошганди: мусибатни кўтаролмаган она ҳаётдан кўз юмган, ота ёстиқ тортиб ётиб қолган, икки ёш бола тўғрисида қайғуриш эса хатни йўллаган қиз зиммасига тушганди. Ўзининг шафқатсиз муомала-муносабати билан хотинини ўз ҳаётига қасд қилиш даражасигача олиб борган пиёниста эр эса шунчаки дўқ-пўписа эшитиш билан қутулиб қолди...

Биз бу ғам-андуҳга тўла хатни — фожиали фактни текшириб кўришни илтимос қилиб тегишли органларга юбордик. Жавобни кутаркан-ман, мен тинмай бахтсиз аёл тўғрисида ўйлардим... Ўзининг норасида болаларини ташлаб, кейин тузатиб бўлмас қадам қўйишга ёш онани нима мажбур қилди экан?

Орадан бир ой ўтгач, жавоб олинди. Лекин у ўзининг тутруқсизлиги билан мени боши берк кўчага киритиб қўйди. Жавобда аёлнинг фожиали ўлими «эрининг унга бой-феодалларча муносабати» ва маҳаллий раҳбарларнинг бепарволиги натижасида рўй берган деб айтилган эди. Бунинг учун қишлоқ Советининг раиси ва колхоз партия комитетининг секретарига биттадан виговор берилибди, район партия комитети секретарига эса аёллар ўртасида тарбиявий ишларни кучайтириш лозимлиги кўрсатилибди. Эр эса ҳатто «кўрсатиб ўтилсин»сиз қутулиб қолибди.

Агар ўзига ўзи ўт қўйиш тўғрисидаги юқорида айтилган факт якка-ю ягона бўлганида эди ана шундай жавоб билан ҳам қаноатланиш мумкин эди (ҳақиқатан ҳам аёлларга нисбатан «ўтмиш сарқитлари» бизнинг онгимизда ҳали анча мустаҳкам турибди). Аммо кейинги вақтларда бизнинг республикамизда, шаҳарларда эмас, пахтакор районлардаги қишлоқларда аёлларнинг ўзига ўзи ўт қўйиш ҳоллари кўпайиб қолди. Албатта, бу ҳодисаларни «сарқитлар»га йўйиш ҳам мумкин: хўш, нима демоқчисиз, асрлар давомида эзилган, мустақилликдан, ўз ихтиёридан маҳрум бўлган аёл бугунги кунда таҳқирлаш ва ҳуқуқсизлик билан муроса қилишни хоҳламаяпти, эрлари эса ўтмиш урф-одатларига тиш-тирноқлари билан ёпишиб олишган... Масалага шундай жавоб бериш — бу муаммодан атайин ўзини олиб қочиш, ундан кўз юмиш демакдир. Чунки, бундай жавоб асосий нарсани: нега аёл норизоликнинг айни шундай даҳшатли йўлини танлайди, деган саволни ойдинлаштирмайди.

Нима учун улар, навқирон, саводли, мактабни тамомлаган аёллар ўлимни афзал кўришади? Нега эрларини ташлаб, уйдан чиқиб кетмайдилар, нега юзлаб ва минглаб ўзбек аёллари ишлаётган шаҳарларимиздаги фабрикалардан бирортасига ишга кириб олмайдилар? Йўқ, «сарқитлар» хусусидаги масала оддий гаплардан эмас, агар бу ҳақда гапириладиган бўлса, энг аввало, область ташкилотлари редакцияга юборган жавобларга, хотинининг ўлими учун эридан қонуннинг бутун қаттиққўллиги баробарида жавоб талаб қилишни истамаслик, эркак ҳар доим ҳақ эканлигини тан олишга тайёр туришликка тадбиқан гапириш мумкин. Эркакнинг ҳар доим ҳақлигини тан олиш — ўтмишга сажда қилишнинг худди ўзи эмасми?

Мен намойиш қилинаётган пайтда ленталари узилиб кетадиган жуда эскириб қолган бундан 60 йил илгариги даврга мансуб ҳужжатли фильмларни негадир тез-тез эсга оламан. У фильмлар ҳужумга — Ўзбекистон хотин-қизларининг озод бўлиш учун оммавий юришига бағишланган. Ҳамма севган артистка Нурхоннинг саҳнага чиқишига рухсат бермаган эри томонидан шафқатсизларча ўлдирилиши ана шу ҳаракатга туртки бўлган эди. Мен ҳозирги кунгача шу фильмнинг бу кадрларини ҳаяжонсиз кўра олмайман. Шаҳар ва қишлоқларнинг кўп одамлар тўпланган майдонларида улкан гулханлар ёнади. Уларда аёлларнинг жозибадор чеҳраларини асрлар давомида нигоҳдан яшириб келган чачвон ва паранжилар куйиб кул бўлаётир. Кўзларида ёш ва чеҳраларида кулги яшнаган ёш аёллар шундай хурсанд, шундай шавқ-завққа тўлган эдилар-ки, чиройлари яна ҳам очилиб кетган эди!..

Бу — 60 йил муқаддам рўй берган эди. Ўтган йиллар мобайнида республикада аёллардан қанчадан-қанча машҳур олимлар, фан докторлари ва кандидатлари, инженерлар, донг таратган ишчилар, талай министрлар, энг юқори лавозимдаги партия ва совет раҳбарлари етишиб чиқди. Ҳа, ўрта аср ахлоқига қарши чинакам юриш бўлган — «Ҳужум»нинг мевалари ажойибдир. Бу мевалар аёлларни асосий нарсага: ўз-ўзини ҳурмат қилишга ва баҳамжиҳатликка ўргатди.

Аммо менинг олдимда яна бир хат турибди.

Қишлоқ шифохонасининг врачи ўз қўл остида ишловчи ёшгина медицина ҳамширасини кечаси зўрлик билан узоқ чўлга олиб кетади. Қизнинг номусини барбод қилгач, у сенга уйланаман, «иккинчи уй» қуриб бераман («биринчи» уйда қонуний хотини болалари билан яшарди) деб ваъда қилади, аммо у ваъдасини бажармайди.

Кейин шундай воқеа рўй берди. Орадан бироз вақт ўтгач қиз ҳомиладор эканлигини билиб қолиб, даҳшатга тушади. Буни бирга ишлайдиган аёллар: акушеркалар, врачлар, медицина ҳамширалари ҳам фаҳмлашади. Шифохона бўйлаб бир зумда миш-мишлар, фисқи-фасод гаплар ўрмалаб кетади. Қизни ўзбошимчалик билан таҳқирона текшириб кўришади, сўроққа тутишади. Нуқул шифохонани шарманда қилдинг, бутун коллективга сира ўхшамайдиган доғ туширдинг, деб таъна қилаверишади. Эсли-ҳушли қиз ўз номусини йўқотишга қандай йўл қўйиши мумкин? Эътибор беринг-а: айблашлар аёлларнинг, рисоладаги замонавий аёлларнинг бошида туғилган, аёллардан бирортаси ҳам: ғунажин кўзини сузмаса, танача арқонини узмайди, деган эски мақолга амал қилиб, ҳақиқий айбдор қилмишини қораламайди.

Фисқи-фасод гаплар жонига теккан, таҳқирланган, ўз мусибати ёғига ўзи қоврилган қиз жонига қасд қилди.

Қани энди сиз менга айтинг-чи, бу ўринда нима кўпроқ роль ўйнаган: ўтмиш сарқитларими ёки замонавий тошбағирликми, яқин кишининг тақдирига лоқайд қарашми? Бизнинг ҳозирги кунларимиздаги қусурларга нотўғри баҳо берадиган бўлсак, уларни енгиш ҳам мумкин эмас. Ҳамма нарсани ўтмишга йўйишдан осони йўқ. Лекин ҳамма вақт ўзини ўзи алдаб ва ҳаммага маълум чайналган гаплар билан ҳақиқатдан қочиб юриш мумкинми?

Эсимда, бундан йигирма йил муқаддам теримчи аёллардан бирининг номи бутун республикага довруқ солди. Мавсумда у 15 минг килограммдан ортиқ пахта терди! Агар битта чаноқдаги пахта 3 граммгина келиши ҳисобга олинса ва атиги 10 граммини териш учун теримчига 3 марта ерга эгилишга тўғри келиши ҳисобга олинса, у ҳолда 15 минг килограммлик рекорд рақам аёлдан қанчалар кўп жисмоний куч талаб қилишини тасаввур қилиб кўринг.

У ўн саккиз ёшларда бўлиб, ўша вақтда эндигина турмушга чиққан эди. Шоирлар унга шеърлар бағишлашди, газеталарда қанчадан-қанча очерклар босилди. Бирданига тушуниб бўлмайдиган сабаб билан унинг номи газеталар саҳифасидан тушиб қолди. Шундан кейин у ишни ташлаб, қишлоқдан кетиб қолибди, қаердадир буфетга ишга жойлашганмиш, деган миш-мишлар тарқалди.

— Бу қанақаси! — ғазабланишди олдинига кўплар, айниқса, журналистлар. — Унга ҳурмат ва шон-шуҳрат келтирган ишни ташлаб кетса-я?!

Ҳаммаси кейинчалик маълум бўлди. Ёш аёл ҳомиладор бўлган, аммо сўнгги кунларгача пахта теримида ишлаб юраверган. Даланинг ўзида дард тутиб қолади, шунда эри—у тарозибон эди — югуриб аёл бригадирнинг олдига боради: жуда ҳам машина зарур бўлиб қолди! Бригадир аёл кўзи ёрай деб турган жувонга ёрдам беришдан бош тортади, куни билан терилган пахта ортилган бригада машинаси пахта пунктига жўнаб кетади. Ваҳолонки, туғруқхона шундоққина йўл устида эди. Довруғи тарқалган қаҳрамоннинг эса кўзи далада ёриди. Ана шундан кейин у ҳамма нарсадан: илгариги ишидан ҳам, шон-шуҳратидан ҳам, ўзи ҳақида тўқилган қўшиқлардан ҳам қўлини ювиб, қўлтиғига урди. Ҳатто унинг учун жон куйдирмаган эридан ҳам ҳафсаласи пир бўлди. Қани айтинг-чи, аёл кишининг кўзи ёрай деб турган жувонга нисбатан совуқ илтифотсизлигини ўтмиш тасаввурлари қолдиғи билан оқлаб бўладими? Йўқ, бизнинг ҳаётимизда шундай бир нарсалар рўй беряптики, уни бирданига нима деб аташингни ҳам билмайсан. Менга қолса, буни ҳаёсизлик ва тошбағирлик деб атаган бўлар эдим.

Негадир бундай қусурга ҳар хил лавозимдаги раҳбар аёллар мубтало бўлишган. Афтидан уларнинг баъзи бирлари паранжи билан бирга саховатни, шафқатни, ўзгалар дардига малҳам бўлишни ҳам бир умрга улоқтириб ташлаганга ўхшашади.

Мен ўз ҳаётимда республика бўйлаб кўп кезганман, ҳозир ҳам бу одатимни тарк этмаганман. Бундай сафарларда бизни, адибларни, район партия комитетларининг идеология бўйича секретарлари ёки область ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, район ва қишлоқлар бўйлаб олиб юришади. Уларнинг асосий кўпчилиги аёллардир. Яна қанақа аёллар денг! Худди атайин танлангандек — чиройли, маданиятли, сўнгги мода бўйича кийинишган — кўриб кўзинг қувнайди. Уларнинг нутқ сўзлашга чечанлигини айтмайсизми!

Ана шундай раҳбар аёл билан район бўйлаб кезаркансан, у районнинг муваффақиятлари тўғрисида, мўъжизалар яратаётган ажойиб пахтакорлар ҳақида, планлар хусусида ҳикоя қилади. Яна ҳаммасини ёддан айтиб беради. Шу орада йўл ёқасидаги пахта пайкаллари четида тут дарахтларига бойланган арқон беланчакка кўзинг тушади. Оналар қоқ ерга ўтириб олиб, болаларини эмизишади, кир-чир, анчадан бери баданига сув тегмаган болалар тупроқда эмаклаб юришибди, уларга «қарайдиган» аёлнинг ёши анчага бориб қолган, куч-қувватдан кетган. Машинани тўхтатгинг, бу хунук манзаранинг сабабини билгинг келади, аммо бундай қилиш сенинг олий маълумотли ҳамроҳингга ноқулай бўлишини ҳис этасан! Шу тариқа сукут ичида кетаверасан, мабодо сўраб қолгудек бўлсанг, сенга шу заҳотиёқ ишонч билан бу манзара типик эмас, деб тушунтиришади.

Ниҳоят, сени дала шийпонига олиб келишади. Бу ерда меҳнаткашларнинг «севимли ёзувчи» билан учрашуви бўлиши керак. Бундай учрашув учун одатда шинам шийпонлар танланади, аммо улар кўпинча санитария ва ободонлаштиришнинг энг оддий талабларига ҳам жавоб бермайди. Бу ерда хотин-қизлар ва болалар ювиниши мумкин бўлган на душни (пахта пайкалларида асосан хотин-қизлар ишлашади-ку, ахир!), эмизикли оналар учун на бир тузуккина хонани учратасиз. Шундай қилиб, бошларига қат-қат рўмол ўраган, офтобдан юзлари қорайиб кетган, толиққан, эркаклардек қўллари қадоқ 20—30 аёл ва яна аллақанча юқори синфда ўқийдиган болалар ёзувчи билан учрашувга тўпланишади. Улар кўпинча ҳузурларига келган меҳмон тўғрисида ҳеч нарса билишмайди.

Мана шу кўнгилсиз манзараларни кўра-била туриб, ўша ҳорғин аёлларнинг замондоши бўлган раҳбар аёл колхоз раисини койиганини ёки масалани район раҳбарлари олдига қатъий кўндаланг қилиб қўйганини, ёки бирор жойда юқорида ўтказилган кенгашда ачиниб, куйиб-пишиб рўй-рост гапларни айтганини бирон марта эшитган эмасман. Афсуски, ана шундай воқеанинг гувоҳи бўлмаганман.

Аксинча! Эсимда, 60-йилларда «Литературная газета»да марҳум ёзувчимиз А. Қаҳҳор «Ҳуснбузар» мақоласи билан чиққан эди. Мақолада ёзувчи пахтакор аёлларнинг меҳнати қанчалар оғирлиги, ёзувчилар ва кинематографчиларнинг бу меҳнатни чиройли атлас кўйлаклар кийиб олган қўшиқчиларнинг байрамидагидек қилиб кўрсатишга уринишлари қанчалар шармандали эканлиги тўғрисида ёзган эди. Унинг мақоласидан кейин нима бўлди! Мажлислар бўлди, нутқлар сўзланди, эҳтиёт чоралари кўрилди. Ёзувчини турмушни қоралаб ёзишда, ҳаёт манзараларини бузиб кўрсатишда айблашди. Энг афсусланарлиси шундаки, барча хуружларнинг ташаббускори аёл киши эди: ўша маҳалда у республикада энг юқори лавозимни эгаллаб турарди, ёзувчи ҳақиқатга нисбатан хиёнат қилмаганлигини жуда яхши биларди. Аммо у ёрдам бериш ва мурувват кўрсатиш ўрнига ёлғонни афзал кўрди.

Ҳа, Ўзбекистон кейинги 30 йил ичида оғир даврларни бошидан кечирди. Пахта етиштириш планлари, пахтачилик йилдан-йилга ўсиб борди, механизация бўлса, айниқса, пахтани машиналарда териб олиш, фақат қоғоздагина мавжуд эди. Ҳафсала билан ишлов беришни, яхшилаб суғоришни, ҳар бир туп ниҳолни жазирама офтоб остида чопиқ қилишни талаб этадиган ниҳоятда инжиқ ғўза парваришининг бутун оғирлиги аёллар ва болаларнинг нозик елкаларига тушган эди...

Мана, қишлоқ аёли кунининг одатдаги жадвали: эрталаб соат олтидаёқ у оёқ устида. Сигирни соғиш, нонушта тайёрлаш, болаларни мактабга жўнатиш керак. Соат саккизларда, ёзда эса еттидаёқ далада бўлиши зарур. Кун бўйи тинка қуритар иш: оғир кетмон билан ҳар бир туп ғўзанинг таги юмшатилади, жўякларга ишлов берилади. Уйига кун ботиш олдида қайтади, йиғим-терим даврида эса бундан ҳам кечга қолади. Яна сигир, болалар, кечки овқат тайёрлаш. Шундай аҳволда маънавий озуқа ҳақида қандай гап бўлиши мумкин! Радио, телевизор тўғрисида ўйлаб бўладими!

Қишки икки-уч ойни демаса, ҳар кун, бутун йил шу тариқа ўтаверади.

Бундан уч йилча муқаддам мен Андижон областига бордим. Июль ойи эди, қуёш олов пуркарди. Бу, бизда газеталарда ёзиладиганидек, пахта ҳосили учун курашнинг ҳал қилувчи даври ҳисобланади. Биз машҳур колхознинг бригадаларидан бирига келдик. Бу ерда мушкул, аммо бизнинг ўлкалар учун одатдаги ҳол ҳисобланган манзаранинг гувоҳи бўлдик: елкаларида кетмон, ҳозиргина даладан тушлик қилгани келган бир неча ёш аёл кир-чирларини ювиб олиш, болаларига қараш учун уйларига икки-уч соат вақтлироқ қўйиб юборишни бригадирдан сўраб, ялиниб-ёлворишарди. Аммо ўз қўл остидаги одамларни қаттиқ тергайдиганлардан ҳисобланган «қаттиққўл» бригадир уларга сира ён босмасди. Гарчи дам олиш куни бўлишига, гарчи аёллар эрта баҳордан бери бирор кун дам олишмаганига қарамай, бригадир уларга ишдан вақтлироқ кетишга рухсат бериш у ёқда турсин, район раҳбарлари билан бригадага келган ёзувчи ўртоқ унинг қанчалар талабчан ва қаттиққўллигини ўз кўзлари билан кўриб қўйсинлар, деган маънода ўжар аёлларга бақириб берди. Кечқурун колхоз боғида, ўша вақтда расм бўлганидек, фахрли меҳмон учун ёзилган мўл-кўл дастурхон устида мен ана шу ҳодиса тўғрисида дилбар, сермулозамат аёл — колхоз раисасига гапириб бердим.

— Иложимиз қанча, — жавоб берди у сира ҳам хижолат тортмай. — Ҳосил учун жанг кетяпти. Бизнинг планимиз бор, уни бажаришимиз керак.

— Наҳотки аёлларга бир ойда акалли бир кун дам олиш куни бериш мумкинмас? Ахир уларнинг оила, бола-чақалари бор-ку!

— Принцип жиҳатидан балки мумкин бўлар, ҳаммага бир варакайига рухсат бериб бўлмайди, албатта, навбати билан қилса бўлади.

Ўша куни биз шартлашиб олдик: у ўз колхозида шу экспериментни амалга оширадиган бўлди, мен эса шу тажриба тўғрисида бошқа хўжаликлар учун ибрат тариқасида «мақтов» мақоласини ёзадиган бўлдим.

Орадан бир ой ўтди. Қўнғироқ қилдим. Эксперимент қандай бўляпти, деб сўрадим.

— Ундан ҳеч нарса чиқмади! Раҳбарлар рухсат беришмаяпти. Бундай иш режими меҳнат ғайратини бўшаштиради ва планга таъсир этади, дейишяпти.

Ана ўшанда мен, хом сут эмган банда, шундай хаёлга бордим: «ичкари»дан, шарқ рўзғорининг зулмкор қонунларидан озод бўлиш қандай қилиб аёлларни — даладаги меҳнаткаш аёлларни —шундай кўнгилсизликларга олиб келдийкин?

Яқиндагина Сирдарё областидаги совхозлардан бирида бўлдим. Бу ерда йигирма ва ҳатто ўттиз йиллик тарихга эга бўлган қўриқ хўжаликлар кўп. Нуқул пахта экилган далалар оралаб бир неча километр юриб, биз қандайдир посёлкадан чиқиб қолдик. У шундай ташландиқ жой эдики, на тузукроқ қурилган уйлар, на газ, на водопровод, на канализация бор, қадимий тандир ва ўчоқлар бундан минг йил илгаригидек таппи-тезак ва ғўзапоя билан қизитиларди. Қош қорайганда ишдан қайтган аёллар овқат пишириш, нон ёпиш учун алламаҳалгача ўчоқ бошида куймаланишади. Мана буни ростдан ҳам феодал хўжалиги деса бўлади! Бундай ҳолат бизнинг кунларда, ўнлаб жойларда газнинг жуда катта запаслари топилган республикада рўй бериб турса-я! Шундай бўла туриб, яна кимлардир на бу аёллар ҳам, уларнинг болалари ҳам маънавий ҳаёт, маданият билан сира қизиқмайдилар, уларнинг ички дунёси ва тасаввури ўсмай қолган деб, таъна тоши отадилар.

Йўқ, нима десангиз денг, ўтмишда, деҳқон қанчалар оғир шароитда яшамасин, у хотинини далада ишлашга мажбур қилган эмас. Аёлни «ичкари»да сақлашарди, паранжи ва чачвон остида тутишарди. У на зиёни, на одамларни кўрмай тўрт девор орасида ҳафақон бўлиб кетарди, бунинг устига қулоғигача уй-рўзғор ишларига ботганди. Лекин ҳар қалай... Ўз болалигим ёдимда: биз болалар оналаримиз ва опаларимиз тайёрлаб берган таомларни далада ишлаётган ота ва акаларимизга олиб борардик. Далага чиқишга ҳатто, отасига овқат олиб боришга қизларнинг ҳаққи йўқ эди — бу ишни фақат ўғил болалар бажаришарди, аёллар эса фақат уй ишлари билан шуғулланишарди. «Ичкари»нинг қаттиққўл қонуни шундай эди.

— Марҳамат қилиб айтинг-чи, ҳозир эркаклар қаёққа ғойиб бўлишган? — сўрайди ўқувчи. — Эркаклар борми ўзи? Нега улар ўз хотинларини ана шундай оғир меҳнатга маҳкум этиб қўйишибди?

Нимасини айтасиз! Бугунги кунда эркакларимиз «ўтмиш сарқитлари»дан озод бўлиб, ўз зиммаларига енгил-елпи ишларни олишган. Далада улар кўпинча торозибон бўлиб ишлашади. Ана шунда эрнинг торозини бошқаришига, айни вақтда унинг хотини ёки боласининг пахта босилган этакни зўрба-зўр кўтариб келаётганига қараб туриб, ачиниб кетасан, киши.

Торозибонлар ҳам гапми! Исталган колхоз ёки совхознинг идорасига кирсангиз ҳамма ерда эркаклар бухгалтер, экономист, кассир, ҳисобчи, бош бухгалтер ва бош экономистларнинг ёрдамчилари бўлиб ишлаётганини кўрасиз. Уларнинг кўплари саломатлиги уфуриб турган ёшлар — оғир вазнли спортчиларнинг худди ўзи дейсиз. Бозорларда савдо қилаётганлар-чи — улар ҳам эркаклар! Бунга ким эътибор қилади, бундай таҳқирона «меҳнат тақсимоти»ни ким таъқиқлайди?

Ўтмиш сарқитлари қандай шаклда пайдо бўлмасин, уларга қарши курашни, албатта, бўшаштирмаслик зарурлигига имоним комил. Аммо ақалли аёл киши пахтачиликда неча соат ишлайди, унинг меҳнат шароитлари қандай, у ўз меҳнати учун қанча ҳақ олади каби масалалар бўйича энг жиддий социал тадқиқот ўтказиш вақти аллақачон келиб етган. Нима учун эркаклар бутун ҳаракатни ишга солиб, пахта даласида ишлашдан четда юришга, чап беришга уринишади — бунинг сабаби пахтакор меҳнатига паст ҳақ тўланаётгани ва ундан эркаклар моддий манфаатдор бўлмаётганлигида эмасмикин?

Меҳнаткаш аёлларимиз ҳаёти ва турмушининг долзарб, ўн йиллар давомида дардга айланиб, йиғилиб қолган социал муаммоларига эътибор бериш вақти келди ва бу ишни аллақачон қилиш керак эди. Биз уни жуда ҳам кўп вақт яшириб келдик. Алдамчилик ва кўзбўямачиликка барҳам бериш вақти етди, упа-эликлар билан пардозлаб қўйилган жароҳатларни очиш керак ва энг аввало, қишлоқдаги аёлларимизнинг жаннатдек турмуши ҳақидаги афсоналарга чек қўйиш даркор. Ҳамма нарсаларни ўтмишнинг шарпаларидан кўришни бас қилайлик — бугунги куннинг ўзида махсус шарпалар пайдо бўлди: ахир бот-бот рўй бериб турган ўзига ўзи ўт қўйиш ҳолларининг кўпчилиги қишлоқларда, пахтакор-аёллар орасида рўй бераётгани сир эмас-ку.

«Литературная газета», 1987 йил 19 август.

КЕЙИНГИ ПУШАЙМОНДАН ФОЙДА ЙЎҚ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» РЕЙДИ

Ҳадемай мактабларда ўқув йили бошланади. Ўғил ва қизлар бўёқ ҳиди анқиб турган синфларга кириб, фан сирларини эгаллай бошлайдилар. Борди-ю ремонт қилинмаган синфлар, шунчаки йўлига чала-чулпа бўёқ суртилган парта ва стол-стуллар бўлсачи?.. Рейд бригадамиз Қашқадарё областининг Қамаши районида ана шундай манзаранинг гувоҳи бўлди.

РАНГ КЎР, ҲОЛ СЎР

Райондаги ремонтдан чиқди, деб қайд қилинган, аммо «юзи ялтироқ, ичи қалтироқ» мактабларни кўриб ҳатто район халқ маорифи бўлимининг мудири Тоҳир Мойлиев ҳам беихтиёр ёқа ушлади. У аввалига рейд бригадамизга қуйидагича қисқа ахборот берган эди:

— Мавжуд 64 та мактабдан 44 таси бугунги кунгача тайёр. Қолганларини ҳам т... кунда эплаштирамиз...

— Мумкин бўлса, янги ўқув йилига сифатли тайёрланган мактабларингизни кўрсатсангиз?

Саволимиз мудирга эриш туюлмади. «Марҳамат», — деди-да бизни мактабларга бошлади.

Қамаши шаҳридаги Беруний номли 61-ўрта мактаб (директори З. Хушвақтова) капитал ремонт қилиниши керак. Аммо область агросаноат комитетининг Н. Хўжамбердиев бошлиқ «Сельхозремонт» участкаси сувдан ҳолва ясабди. Улар қоққан пол чўкиб боряпти. Капитал ремонт учун ажратилган 14 минг сўм қаерда, нима мақсадда сарфланяпти, буни тушуниш қийин. Бу ерда ҳамма иш чала-чулпа. Кўплаб синфларда парта ва доскаларга қўл урилмаган. Ойналар синиб ётибди. Оқланган деворларнинг оҳаги кўчиб кетмоқда.

Жорий ремонт қилиниши лозим бўлган Ҳамид Олимжон номли 7-ўрта мактабда (директори Мойли Тожиев) ҳам ҳали қўл урилмаган синфхоналар бор. Парталар ва стол-стуллар жорий ремонтдан чиқарилмаган. Айрим синфларда электр жиҳозлари уланмаганча турибди.

Баъзи мактабларнинг раҳбарлари «ремонтни тугалладик» деб хотиржам юришибди. Район марказидаги Суворов номли 1-мактабда иш вақтида ҳеч кимни учрата олмадик. Мактаб эшигига катта қулф осилган. Андреев номли мактаб биноси авария ҳолатида. Район ижроия комитети мактаблар ремонтини зудлик билан тугаллаш, янги ўқув йилига тайёргарлик кўриш тўғрисида шу йил 29 июлда қарор қабул қилган эди. Бундан ташқари, район партия комитетида ўтказилган кенгашда ҳам ана шу ҳақда келишиб олинганди. Ҳозирча қарорлар қоғозда. Жиддий ҳаракат сезилмаяпти. Ҳатто район ижроия комитети раисининг ўринбосари Очил Турниёзов раҳбарлигидаги мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашни текшириб қабул қилиб олувчи комиссия ҳали ишга киришмаган. Вақт эса бой берилияпти. Ишда ўзгариш бўлмаса расмиятчилик билан тузилган бу комиссиянинг кимга кераги бор?

Қурувчилар ҳамон эскича иш тутмоқдалар. Район раҳбарларининг муросасозлиги уларни янада рағбатлантиряпти. «Коммунизм йўли» колхозидаги «Коммуна» ўрта мактабидаги аҳвол ана шундан далолат беради: мактаб учун қурилган 320 ўринли янги бинони кўздан кечирарканмиз, ноинсофлик билан бажарилган ишларни кўрдик. Ҳолбуки 2-«Агропромстрой» бирлашмасининг 240-механизациялашган кўчма колоннаси бошлиғи Боймурод Саъдуллаев мактаб биносини сифатли қуриб, фойдаланишга топширганлигини мақтаниб писанда қилганди. Ҳатто, у гапига ишонтириш учун район ижроия комитети раисининг ўринбосари Режаб Турдиев раҳбарлигидаги давлат комиссияси қабул қилиб олган акт ва шу акт 1987 йил 30 июнда тасдиқланганлиги ҳақидаги район ижрокоми (раиси Р. Бозоров, секретари Х. Исроилова) қарорини ҳам кўрсатганди.

Мактабни кўздан кечирганимизда бутунлай бошқача манзарани кўрдик. Мактабнинг деворлари шувоқлари бир кишни кўрмасданоқ кўчиб тушмоқда. Қурилиш сифатсиз. Жиҳозлар бўлмаганлиги сабабли устахоналар ва лабораториялар керакли асбоб-ускуналар билан монтаж қилинмаган. Мактабга жами 16 минг 36 сўмлик 51 номдаги жиҳозлардан бирортаси келтирилмаган. Ҳатто парта, доска, стол-стуллар ҳам олиб келинмаган.

— Область агросаноат комитети ва халқ маорифи бўлими раҳбарлари ҳадеб пайсалга солишяпти, — деди мактаб директори Рўзимурод Муродов. — Буюртмачи ва пудратчи ташкилотлар раҳбарлари эса парвойи палак.

Фойдаланишга яроқсиз бўм-бўш синфхоналарни ўқув йилига тайёр деган қарорга келган район ва кўчма колонна раҳбарлари наҳотки янги бинони инвентарлар билан таъминлашни унутган бўлсалар? Биргина шу фактнинг ўзи ҳам улар қайта қуриш талабларидан ҳали жуда узоқда эканлигини тасдиқламоқда.

ОТАЛИҚ ЁРДАМИ ҚАНИ?

Район халқ маорифи бўлимида мактаблар ремонти учун ўқитувчиларнинг ўзлари бўёқ, цемент ва оҳак каби қурилиш материалларини ўз ёнларидан сотиб олиб баҳоли қудрат ремонт қилишаётганлигини айтишди. Бу гапда жон бор эди. Чунки ўзини оталиқ ташкилоти ҳисоблаб амалда ҳеч қандай ёрдам бермаётган корхона, колхоз ва совхозлар кўп. Улар база ташкилот эканликларини, қайси мактабга оталиқ қилишларини ҳам унутиб юборишган. Ана шулардан бири Фрунзе номли совхоз (директори Эшмурод Зибатов, партком секретари Иброҳим Жўраев) территориясида 13 та катта-кичик мактаб бор. Совхоз оталиғидаги Абай номли мактабнинг 70-йилларда қурила бошланган 3 та ўқув корпусидан биттаси ҳалигача тўлиқ битказилмаган. Илгари қурилган бинолар эса капитал ремонтга муҳтож бўлиб қолган.

— Мактабимизни нарибери оқлаб чиқдик, — дейди мактаб директори Абдумамат Ҳамидов. — Кўп синфлар ва парталарни бўёқ етишмаганлиги учун бўяй олмадик. Мактаб қошидаги интернатнинг кўрпа-тўшаги жуда эскириб кетган. Янгисини олишга Кўкабулоқ қишлоқ Совети ижроия комитети раиси Суяр Тошев ёрдам кўрсатмаяпти. У «ремонт учун 200 сўм ёрдам қилдим, энди пул йўқ», деб маблағ ўтказиб бермаяпти. Додимизни кимга айтишни билмай ўтирибмиз.

Совхоз оталиғидаги Собир Раҳимов номли мактаб ремонти ҳам чала-чулпа. Мактаб ва хўжалик ўртасидаги икки томонлама ҳамкорлик йўқолмоқда.

Райондаги Ленин номли мактаб биноси ҳам ярим-ёрти ремонт қилинган. База ташкилоти — «Марксизм» колхози (раиси Омон Норбўтаев, партия ташкилоти секретари Қўчқор Қўчимов) мактабга бутунлай ёрдам бермаяпти. Калинин номли колхозда жойлашган Лутфий номли мактаб биносини капитал ремонт қилиш зарур. Унинг иситиш системалари ишламайди. Район матлубот жамияти, коммунал хўжалик бўлими, пахта тозалаш заводи, уйсозлик комбинати ва бошқа бир қатор корхона ва ташкилотлар ҳам оталиғидаги мактаблар ремонтига амалий ёрдам бермаяптилар. Пахта тозалаш заводи директори Ҳамид Бухоров бунинг сабабини жўнгина тушунтирди:

— Энди область агросаноат комитети розилигисиз бирор ёрдам беролмаймиз, — деди у. — Бу соҳада албатта рухсат ва кўрсатма бўлиши керак.

Бундай баҳонани бошқа ташкилот раҳбарларидан ҳам эшитдик. Афтидан улар СССР Министрлар Советининг 1984 йил 30 августда тасдиқлаган мактаб ва базавий ташкилотлар тўғрисидаги Низомни мутлақо унутиб қўйишганга ўхшайди.

Бу йил сентябрда Қамаши районидаги мактабларида 31749 ўқувчи ўқийди. Жумладан, 4,5 мингга яқин ўғил ва қизлар илк марта мактаб остонасига қадам қўядилар. 6 ёшлилар учун 41 та синфхона тайёр бўлиши керак. Аммо шу кунгача атиги 9 та синфхона комплектлаштирилди, холос. Аҳвол шундай давом этаверадиган бўлса, янги ўқув йилини уюшқоқлик билан бошлаш амримаҳол. Область агросаноат комитети ва халқ маорифи бўлими, район Совети ижроия комитети ўқув йилига пухта тайёргарлик кўришда кескин бурилиш ясамасалар, қимматли вақтлар бой берилади. Кейинги пушаймондан эса ҳеч қандай фойда бўлмайди.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

А. ЦЕЛОВ,
Қашқадарё область халқ контроли комитетининг инспектори.

ЭЛ СОҒЛИҒИ — ЮРТ БОЙЛИГИ

ҒАМХЎРЛИК

Районимизда катта ёшдаги кишиларни диспансер кўригидан ўтказиш мақсадида янги система жорий этилди. Район марказий поликлиникаси қошида профилактика бўлими очилди. Беморнинг касалини аниқлаш учун уни фақат ўз хасталиклари бўйича мутахассис шифокорларга йўлланма берилмоқда. Натижада ўз касаллигининг яширин ҳолатларини сезмай юрган беморларга аниқ диагноз қўйилмоқда. Бемор дардининг олди олинмоқда.

Профилактика бўлими кўригидан ўтган кишиларнинг 14—16 проценти актив даволанишга муҳтож эканлиги аниқланмоқда. Малакали шифокорлар томонидан диспансер ҳисобига олинган беморларни даволаш учун қатор амалий ишлар олиб борилмоқда.

Қишлоқ аҳолисига тиббий хизмат кўрсатишни янада яхшилаш мақсадида профилактика бўлимининг кўчма бригадаси ҳам ташкил қилинди. Мазкур бригада колхоз ва совхозлардаги фельдшерлик-акушерлик пунктлари қошида аҳолини профилактик кўрикдан ўтказмоқда. Кўчма бригада терапевт ва педиатр врачлар билан тўлдирилган.

Ўз соғлиғи қадрига етган ҳар бир киши вақти-вақти билан диспансер кўригидан ўтиб туриши лозим. Шуни ёдда тутиш кераккй, кишилар соғлиғи — жамиятнинг бойлигидир.

Р. АБДУЛЛАЕВ,
Бўз район марказий поликлиникаси профилактика бўлимининг мудири.

ЖУРНАЛЛАРНИНГ ЯНГИ СОНЛАРИДА

«МУХБИР»—«КОРРЕСПОНДЕНТ»

«Мухбир» — «Корреспондент» журналининг навбатдаги саккизинчи сони босмадан чиқди. Бу сон КПСС Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисидаги информацион билдириш ва шу Пленумнинг «Партиянинг экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш соҳасидаги вазифалари тўғрисида»ги ҳамда «КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференциясини чақириш тўғрисида»ги қарорлари билан очилади. «Масъулиятни кучайтириб, маҳоратни оширайлик» сарлавҳали бош мақола берилган.

«Сўзимиз таъсири» рубрикаси остида Навоий область «Знамя дружбы» газетасининг редактори С. Фотиховнинг «Кундалик ҳаёт эътибор марказида бўлсин», Қорақалпоғистон радиоэшиттириш комитетининг катта редактори Т. Медреимовнинг «Агропром амалда» программасининг таъсирчанлиги» сарлавҳали мақолалари эълон қилинган.

«Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига» рубрикаси остида «Ферганская правда» газетасининг ходимлари А. Алябьев, В. Шмагина ва М. Лурьеларнинг «Октябрь тенгдоши» ҳамда «Ёшлар клуби» сарлавҳали мақолалари босилган.

«Кўп тиражли газеталар қаерда босилиши керак!» сарлавҳали материалда шундай газеталарнинг редакциялари билан босмахона ўртасидаги ўзаро муносабатлар, газета сонларини чиқаришдаги қийинчиликлар ва мавжуд муам-

• Биз—интернационалистлармиз

Масъуллик

Роберт РОЖДЕСТВЕНСКИЙ

Москва.

Оёқ кийимлари уюм ва уюм,
Бригада чокини тикиш билан банд.
Фабрика чиқарар
беҳисоб буюм,
Пальтолар тўпланар
тоғдан-да баланд.
Маҳсулот қисматига
Жавоб берар ким!
Бундай қараганда —
кўпчилик масъул,
Жиддий суриштирсанг —
ҳамма қолар жим...
Топилмас,
чинакам куйинган бир дил,
Гоҳи беҳудага кавланар зовур,
Ўз ўрнига тушмас қурилган завод,
Соврилар давлатнинг беҳисоб пули —
Қовурғаси синиб,
қилинар нобуд!...
Бошладим бу шеърни
дилда дард билан,
Исрофдан
қалб безиб қолган ушбу дам,
Негадир масъуллар ичида ҳамон
Жавобгарликни ҳис қилгувчилар кам.
Умум меҳнатига беписанд, бефарқ
Қилар совуққонлик ҳолати ҳанг-манг.
Қинида ёрилиб кетгудай юрак,
Бундайларга қарши очмоқ керак жанг.
Қатъий талаб қилмоқ масъулиятни,
Қалбларда уйғотмоқ даркор юксак дард,
Энг зарур ишларни,
Аниқ ниятни
Эрта-кеч тинимсиз талаб қилмоқ шарт!
Қатъий турмоқ зарур
хизматга, бурчга,
Ҳар бир лаҳза учун
масъуллик керак!
Ҳар бир топшириққа,
Ҳар бир ишончга
Ваъдага фидойи
бўлсин ҳар юрак!
Майдадан
то катта нарсага қадар
Одатга айлантир
жавоб беришни.
Шундай қилиш келса қўлингдан агар
Кечикмай,
амалга ошир бу ишни!
Ахмоқлигинг учун
шахсан жавоб бер,
Ва товламачилик
одатингга ҳам.
Ҳақиқату қонун номидан иш кўр,
Адолат номидан жавоб бер ҳар дам.
Ишончли,
шарафли,
шону шуҳратли
Бизнинг севимли
ҳокимият учун,
Шан,
қизил юлдузли
жасур,
шавкатли
Мағзи тўқ,
энг эзгу жамият учун,
Ҳамма масъул бўлсин,
қиламан хитоб.
Якунлар эканман,
Қўяман имзо.
Қатъий ишонч билан,
Масъуллик билан
Ёзган шу шеъримга бераман жавоб.

Қамбар ЎТАЕВ таржимаси.

Какку қуш

Римма КАЗАКОВА

Москва.

Какку қуш, какку қуш,
какку қуш
Айт тағин қанча ой, қанча
йил
Бунчалар йўқотиб ақлу хуш
Менга фол очасан сен бу
хил!
Бу сокин қишлоқи элимда,
Эзма бир ёмғирнинг тингани,
Белорус ўрғули тилимда
Биринчи энагам сингари!...
Какку қуш, нима бор
куйингда,
Не қисмат тўқийсан менга
сен!
Ҳасратми, не бордир
уйингда!
Ҳазир бўл, қисматим эгма
сен!
Наҳотки билмасанг
қадримни,
Шоширма йилларни,
жонгинам.
О Ватан, қанчалар мен сени
Деганман, сенгадир бир
гинам.
На қадар ожизман бу
дилкаш
Гуёҳлар бўйисиз, нозисиз.
Бу сенинг кулгули, ҳазилкаш
Какку қуш қушларнинг
созисиз...
Какку қуш, какку қуш,
какку қуш...

Туроб ТЎЛА таржимаси.

Анъаналар руҳида

Ёш авлодни халқимизнинг интернационал дўстлик анъаналари руҳида тарбиялашда мактаблар ва мактабгача болалар муассасаларининг фаолияти кенг кўламли ва кўп қирралидир. Биз ўқитиш ва тарбия ишлари жараёнида асосий эътиборни ленинча миллий сиёсатнинг моҳиятини, СССР халқлари дўстлиги принципларини ўқувчиларга чуқурроқ тушунтиришга қаратяпмиз, бу мақсадда хилма-хил методлар ва ташкилий тадбирлардан самарали фойдаланяпмиз.

Ижтимоий фанлар бўйича дарс машғулотларида кўп миллатли Ватанимиз ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари халқларининг қардошларча дўстлиги, биродарлик алоқалари ва бир-бирига ўзаро ёрдами конкрет фактлар асосида ёрқин ёритиб берилмоқда. Айниқса рус тилини пухта ўрганишни ҳар бир ўқувчи ўзи учун ҳаётий зарурат деб билади. Чунки улуғ Ленин тили СССР халқларининг ўзаро алоқа воситаси бўлибгина қолмай, уларни жаҳон маданияти ютуқлари билан, бебаҳо маънавий хазиналар билан таништиради.

Рус тили ўқитувчиси Раиса Михайловна Бурман ёш ўқитувчилардан Тўхтажон Каримова, Клара ва Ленинза Абдуллаеваларга мураббийлик қилиб, рус тилини ўқитиш методларини мукаммалроқ эгаллашда катта ёрдам кўрсатаётир. Интернационал дўстлик клубимизда тўртта секция ишлаб турибди. Улар «СССР — менинг Ватаним», «Ер юзида дўстларимиз кўп», «Изланиш», «Ўзбекистон ягона оилада» деган номлар билан аталади.

Дўстлик клуби аъзолари барча иттифоқдош республикалар пионерлари билан хат олишиб туради, бир-бирларига китоблар, журналлар, газеталар юборишади. Москва, Киев, Гомель, Иваново, Вильнюс, Красноярск ва бошқа шаҳарлардан олинган хатларда пионерлар отрядининг ишлари ҳақида ҳикоя қилинган бўлиб, қардошлар тажрибасидан кўп нарса ўргандик.

Яқинда ўтказилган дўстлик анжумани Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланди. Унда ўн беш иттифоқдош республиканинг экономикаси ва маданиятини юксалтиришдаги ютуқлари намойиш қилинди. Ҳар бир республикага атаб кўргазмалар ташкил этилди. Давлат гимни ижросидан сўнг турли миллат тилларида қўшиқлар янгради. Уруш даврида Хоразмга кўчиб келган ва ўсиб-улғайган рус аёли Тамара Алексеевна Тарасова, озарбайжонлик врач, Улуғ Ватан уруши ветерани Шафиқа Аҳмедова, Урганч нон комбинатининг ишчиси, шаҳар Совети депутати, белорус Ольга Склярова, украиналик пенсионер Надежда Ташчилова ва бошқа меҳмонлар халқлар дўстлиги қудрати тўғрисида тўлқинланиб гапирдилар.

Педагоглар ва ўқувчилар турли миллат вакилларидан иборат. Мария Дворцова, Рашида Абдуллина, Валентина Хегай, Илмира Машарипова, Фарид Фасхуддинов ва бошқалар бир-бирларига устоз-шогирд, дўст-ўртоқ. Ўқувчилар ҳам битта оиланинг фарзандлари каби иноқ.

Инсон характери, барча миллат кишиларига ҳурмат, ягона оила туйғуси болаликдан шаклланади. Биз шуни ҳисобга олиб, ёш авлодни интернационал дўстлик руҳида тарбиялаш масаласига ҳамма вақт катта аҳамият бермоқдамиз.

Интернационал тарбия-таълимнинг бутун жараёни, ҳамма предметлар бўйича ўқув машғулотлари руҳига сингиб кетиши керак. Жамиятшунослик, адабиёт фанлари сингари география, ботаника, зоология дарсларида ҳам мамлакатлар, эл-элатлар ўртасидаги қардошларча дўстлик алоқалари тўғрисида фикр юритилиши мақсадга мувофиқдир. Биз буни тажрибада кўриб келмоқдамиз.

М. ЁҚУБОВА,
Урганчдаги 94-мактаб-интернат директори, СССР халқ ўқитувчиси.

Саъдулла КАРОМАТОВ

Ўзбек совет адабиёти оғир жудоликка учради — таниқли ёзувчи ва журналист Саъдулла Музаффарович Кароматов 21 август куни 60-ёшида вафот этди.

Саъдулла Музаффарович Кароматов 1928 йилда Бухоро шаҳрида туғилган. 1949 йилда В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё давлат университети филология факультетини битириб, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Радиоэшиттириш давлат комитетида ишлади, мактабда адабиётдан дарс берди. 1954 йилдан бошлаб С. М. Кароматов «Совет Ўзбекистони» газетасининг редакциясида ишлади. Бу ерда у адабий ходимликдан масъул секретарликкача бўлган йўлни босиб ўтди. У «Тошкент оқшоми» — «Вечерний Ташкент» газеталарига қарийб йигирма йил редактор бўлди, 1982 йилдан 1985 йилгача Ўзбекистон Ёзувчилари союзи правлениесининг секретари бўлди.

Саъдулла Кароматовнинг адабий фаолияти олтмишинчи йилларда бошланди. 1963 йилда «Тоғлар табассуми» ҳужжатли қиссаси чиқди. Шундан кейин «Амунинг олтин жилвалари», «Гўзаллик рамзи», «Кумуш камар» очерклар тўпламлари нашр этилди. Республика шаҳарлари ва қишлоқларининг меҳнаткашлари ана шу очеркларнинг қаҳрамонларидир. Ёзувчининг «Бир томчи қон», СССР Мудофаа министрлигининг дипломига сазовор бўлган «Тоғ йўллари», «Тоғ гўзали», «Ҳижрон», «Солдат ҳамиша сафда» қиссалари, геологларнинг қаҳрамонона меҳнатлари ҳақида ҳикоя қилувчи «Олтин қум» романи машҳур бўлди.

Саъдулла Кароматов таржимон сифатида ҳам машҳур эди. Жюль Верн, В. Кожевников, Қ. Қулиев ва бошқа ёзувчиларнинг романларини ўзбек тилига таржима қилганди.

Саъдулла Кароматов актив ижтимоий иш олиб борди. У Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг аъзоси, Тошкент шаҳар Советининг депутати, Ўзбекистон Ёзувчилар союзи ва республика Журналистлар союзи правленияларининг аъзоси этиб неча бор сайланганди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланган. Унга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» унвони берилган.

Коммунист-ёзувчи Саъдулла Кароматовнинг номи унинг дўстлари ва китобхонлар қалбида ҳамиша сақланиб қолади.

БИР ГРУППА ЎРТОҚЛАРИ.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ. Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозида пахта далаларига оқизилаётган сувларни нурлатиш мақсадида лазер станцияси қурилди. Бу қурилма сувни активлаштириб, тупроққа сингишини яхшилайди, айни бир пайтда ўсимликларнинг минерал ўғитларни ўзлаштиришини енгиллаштиради.

Суратда: колхознинг катта гидротехниги Герасим Югай иш устида.

В МИЛЕНЬКИЙ ва Р. НУРИТДИНОВ фотоси.

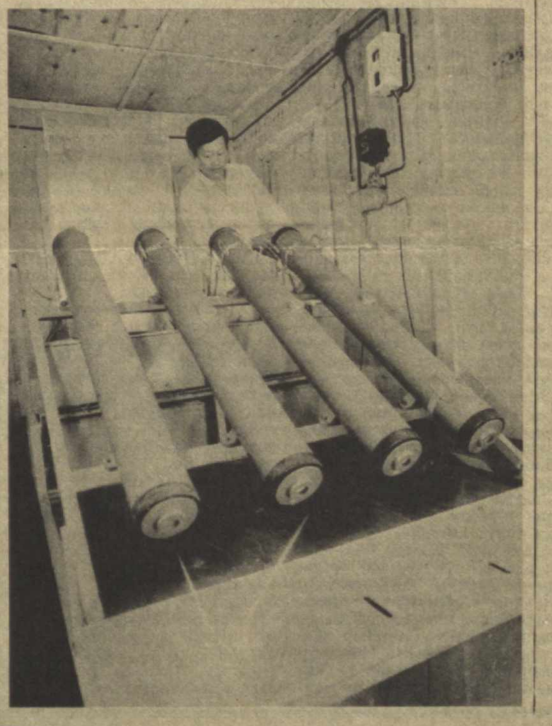

• Ибрат

Сеид-Небининг жасорати

Сеид-Неби Абдураманов асли Қримдаги Буюк Королес қишлоғидан. Улуғ Ватан урушининг дастлабки кунлариданоқ немис-фашист босқинчиларига қарши жанг қилди. Фронтда кўрсатган қаҳрамонлиги учун С. Абдураманов учала даражадаги Шуҳрат орденлари, «Қизил Юлдуз» ордени, медаллар билан мукофотланган.

У Ғалабадан сўнг Наманган шаҳрига кўчиб келди ва 1946 йилдан 1974 йилгача «Узремприбор»га қарашли Наманган «Эталон» заводида слесарь бўлиб ишлади. 1974 йилдан бери шаҳар умумий овқатланиш трестида техник бўлиб ишламоқда.

7 октябрь. Немис-фашист босқинчилари устидан қозонилган буюк Ғалаба йилининг олтин кузи. Бир группа жангчилари қатори Сеид-Неби Абдураманов ҳам полк штабига таклиф қилинди. Майдонда жангчилар саф тортган. Штаб бошлиғи биринчи бўлиб Сеид-Небининг исм-фамилиясини тилга олди.

— Сиз, урушга қадар ҳам, Улуғ Ватан уруши йилларида ҳам хизмат бурчингизни сидқидилдан адо этдингиз, —деди штаб бошлиғи. — Қўмондонлик ҳалол хизматингиз учун миннатдорчилик изҳор этади ва эсдалик учун сизга Германиядаги Совет қўшинлари Бош қўмондони, Совет Иттифоқи Маршали Г. Жуков ҳамда Ҳарбий Кенгаш аъзоси, генерал-лейтенант Телегин имзо чеккан хайрлашув мактубини топширади.

Сеид-Неби Абдураманов саф тортганларнинг қарсаклари остида хайрлашув мактубини қабул қилиб олар экан, кўзларида беихтиёр севинч ёшлари қалқди.

«Жанговар ўртоғимиз катта сержант Сеид-Неби Абдураманов!

СССР Олий Совети XII сессиясининг қарорига биноан Сиз ҳаракатдаги армия сафидан бўшатиласиз ва Ватанингизга қайтасиз. Уруш йилларида катта ва машаққатли йўлни босиб ўтдингиз. Қатор оғир имтиҳонлардан ўтишингизга тўғри келди. Аммо жангларда ва походларда бошдан ўтказилган қийинчиликлар зое кетмади. Коммунистик партия раҳбарлигида энг кучли ва маккор душман — гитлерчилар Германияси устидан тарихда мисли кўрилмаган ғалаба қозонилди. Қизил Армия қуллик зулми остида қолган Европа халқларига ҳам озодлик келтирди. Зиммамизга газанда душманни ўз уясида тор-мор келтириш ва Берлин устига Ғалаба байроғини ўрнатишдек буюк шараф тушди.

Жанговар ўртоқ! Бу улуғ ишга Сиз ҳам ўз муносиб ҳиссангизни қўшдингиз... Энди сиз уруш қуролини меҳнат қуролига алмаштиришингиз лозим. Сизга меҳнат фронтида ҳам муваффақиятлар тилаймиз...» деб ёзилганди мактубда.

Сеид-Неби хайрлашув мактубини ўқиркан, шиддатли жанг майдонлари, айрим жанговар воқеалар беихтиёр кўз ўнгида гавдаланди.

...Польша территориясидаги Дильна-Нова аҳоли пункти яқинида душман мудофаасини ёриб ўтиш 1945 йилнинг 29 январь кунига белгиланган эди. Ҳаво анча совуқ, кучли изғирин эсиб турибди. Аммо жангчилар буни писанд қилишмаяпти. Артиллерия тайёргарлиги бошланганлиги эса улар қалбига илиқлик бағишлади.

Сеид-Неби Абдураманов бошлиқ разведкачилар группаси зиммасига артиллерия тайёргарлиги ниҳоясига етиши биланоқ ҳужумга биринчи бўлиб кўтарилиш вазифаси юкланган эди. Шунга кўра улар отишма тинган заҳоти траншеяни тарк этиб, душман мудофааси томон жадал югуриб кетишди.

Душман траншеясига бостириб кирган Сеид-Неби Абдураманов группаси кучли отишма натижасида саросимага тушиб қолган гитлерчиларни тутдек тўка бошлади. Командирнинг ўзи етти фашистни қириб ташлаб, уч гитлерчини асир олди. Шу куни душман мудофааси муваффақиятли ёриб ўтилди. «Ура!» садолари остида ҳужумга кўтарилган ўқчи бўлинмаларининг шижоати гитлерчиларни чекинишга мажбур қилди. Уларни изма-из қувиш давом эттирилди.

69-армия қўмондони бу жасоратни юқори баҳолади. 1945 йил 21 февралдаги буйруққа биноан катта сержант С. Абдураманов II даражали Шуҳрат ордени билан мукофотланди. Бунгача у III даражали Шуҳрат ордени билан ҳам тақдирланган эди.

...Зельхов қишлоғи атрофидаги ўрмонни ишғол қилиш учун жанг борган, 1945 йилнинг 26 апрель куни унинг ҳеч ёдидан чиқмайди... Сеид-Неби сафдан чиққан взвод командири ўрнини эгаллади. У дадил ўрнидан турди-да:

— Взвод, менинг орқамдан олға! — деб команда берди.

Бу жанговар даъват взвод жангчиларини руҳлантириб юборди. Улар ҳужумни кучайтириб, ўрмонга ёриб кирдилар. Фашистлар ваҳимага тушиб чекинишга мажбур бўлишди. Жанг майдонида 18 фашистнинг жасади қолди.

Зельхов аҳоли пункти учун жанг давом этган 27 апрель куни ҳам катта сержант Абдураманов жасурлик билан взводни олға бошлади. Шахсан ўзи етти гитлерчини қириб ташлаб, ўн тўрт фашистни асир олди.

Ўқчи батальон олдига қўйилган жанговар вазифанинг шараф билан бажарилишига муносиб ҳисса қўшганлиги учун катта сержант Сеид-Неби Абдураманов СССР Олий Совети Президиумининг 1945 йил 15 майдаги Фармонига мувофиқ I даражали Шуҳрат ордени билан мукофотланди.

Моҳир разведкачи-автоматчи, Шуҳрат орденларининг тўла кавалери С. Абдураманов жасорати таҳсинга лойиқдир. Машҳур ёзувчи Константин Симонов «Шёл солдат» кинопоэмасини яратиш жараёнида унга бир неча марта мурожаат қилганлиги фикримизнинг далилидир. Илтимосига қаноатланарли жавоб олган К. Симонов разведкачига самимий миннатдорчилик билдирди:

«Мактубингиз учун, сиз маълум қилган шонли жанговар афтобиографиянгизнинг муфассал эканлиги учун раҳмат айтаман. Шу йил (1974 йил — М. С.) август ойида биз, «Шёл солдат» фильми устида ишлаш жараёнида уруш қатнашчилари, Шуҳрат орденининг тўла кавалерлари бўлган бир қатор ўртоқларни суратга оламиз...

Ҳурмат билан Константин Симонов».

...Мен Сеид-Неби ака хонадонида бўлганимда К. Симоновнинг қаҳрамонга тақдим этилган «Шёл солдат» кинопоэмасини ҳам мароқ билан варақлаб чиқдим. СССР ДОСААФ нашриётида чоп этилган китобга муаллифнинг ўз қўли билан дасхат битилган экан.

Сеид-Неби Абдураманов ҳозирги вақтда Наманган шаҳрида истиқомат қилмоқда. Меҳнат постини тарк этгани йўқ. Умр йўлдоши Зебиде Халилова шаҳар умумий овқатланиш трестида инженер-технолог. Ўғиллари Наримон ва Нури ота-она изидан бориб «Эталон» заводида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

М. САМАДОВ,
Улуғ Ватан уруши қатнашчиси.

• Жанговар фарзандларимиз ҳаётидан

ИЛҲОМ — ДЕНГИЗЧИ

Қисмимизда 12 миллат фарзандлари она-Ватан олдидаги ўз бурчларини адо этмоқдалар. Улар орасида ўзбекистонлик йигитлар ҳам бор.

Илҳом Неъматов Қашқадарё областининг Китоб районидан. У Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг Қарши шаҳридаги филиали 2-курсида ўқиб юрганида армия хизматига чақирилди. Илҳом дастлабки кунлардаиоқ ўзини интизомли, меҳнатсевар йигит сифатида кўрсатди. Қисқа вақт ичида ҳарбий мутахассисликни ўзлаштириб, жанговар ва сиёсий тайёргарликда ҳам юқори кўрсаткичларга эришди.

Комсомол аъзоси Илҳом Неъматов кеманинг жамоат ҳаётида фаол иштирок этмоқда. Шу кунларда у КПСС аъзолигига кандидатликка ўтиш учун тайёргарлик кўраётир.

Яқинда илғор денгизчи Илҳомнинг отаси Содиқ Мухторович ва унинг онаси Марзия Ҳайдаровалар номига кема командири томонидан миннатдорчилик хати юборилди.

Кўпмиллатли Ватанимиз сарҳадларининг дахлсизлигини, совет кишиларининг тинч ижодий меҳнатини ўз постида ҳушёр туриб қўриқлаётган Илҳом Неъматовга хизматда янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

В. ТКАЧЕНКО.

ҚУРУВЧИЛАР САРДОРИ

Кичик сержант К. Матёқубов иккинчи йил хизмат қилмоқда. У қисмимиздаги илғор бўлинма командирларидан ҳисобланади. К. Матёқубов ўзига нисбатан ва қўл остидагиларга нисбатан талабчан, камчиликларга муросасиз. Хизматдошларига ҳар томонлама намуна кўрсатиб, бошқаларни ўз кетидан эргаштирмоқда.

Ҳарбий бурчни намунали бажараётган слесарлар бригадаси бошлиғи К. Матёқубов қўмондонлик томонидан кўплаб ташаккурномаларга сазовор бўлмоқда.

В. ВАУЛИН.

ҚЎЛИ ГУЛ ЙИГИТ

Тўлқин Мустафоев билан иш жойида учрашдим. У хизмат қилаётган бўлим жангчилари ўз қўллари билан солдатлар учун янги клуб қурмоқдалар. Ўша куни қурувчилар пардозлаш ишларини бажаришарди.

— Бу бизнинг энг яхши пардозловчиларимиздан, — дея таништирди сиёсий ходим майор А. Шевчук оддий солдат Мустафоевга ишора қиларкан.

У Тошкент политехника институтининг қурувчи-инженерлик факультетидан ҳарбий хизматга чақирилган экан. Шу боисдан ҳам унга ҳарбий қурувчилик касби айниқса ёқиб қолди.

— Қурувчилик касби эҳтиёткорликни ва меҳрни талаб этади. Ана ўшандагина ҳар бир иш унади, — дейди Т. Мустафоев.

Бир ярим йил мобайнида Тўлқин турли объектларда пардозлаш ишларини бажарди. У хизмат қилаётган бригада ойлик топшириқларини ошириб адо этяпти. Бунда қўли гул йигит Тўлқиннинг ҳам ҳиссаси катта.

А. ЛОС,
истеъфодаги подполковник.

* * *

Шунингдек, оддий солдат Даврон Мадраимов, Қосимжон Акижиков, ҳарбий қурувчи Икром Холмуродов, сержант Акмал Қорабоев ва бошқаларнинг редакциямизга йўллаган хат-хабарларида ҳам она-Ватанимиз посбонларининг жанговар ва сиёсий тайёргарликда эришаётган ютуқлари ҳақида ҳикоя қилинади.

• Спорт

СУЗИШ:

ЕВРОПА ЧЕМПИОНИ

Франциянинг Страсбург шаҳрида сув спорти бўйича ўтказилаётган Европа чемпионатида мамлакатимиз вакиллари муваффақиятли иштирок этмоқдалар. Жумладан, москвалик Елена Мирошина сувга сакрашда маҳорат кўрсатиб, қитъа чемпиони бўлди. Сузиш баҳслари мухлисларда яхши таассурот қолдирди. Чалқанча сузиш бўйича собиқ жаҳон рекордчиси, тошкентлик Сергей Заболотновнинг омади келди. У 200 метрли масофани бир минут 59,35 секундда босиб ўтиб, Европа чемпионатининг олтин медалини қўлга киритди. Новосибирсклик Игорь Полянский пешқадамдан 0,02 секундга ортда қолиб, кумуш медалини олди. Франк Бальтруш (ГДР) ғолиблик супасининг учинчи поғонасига кўтарилди.

ЧИМ ХОККЕЙ:

БИРИНЧИ ҒАЛАБА

Москвада Европа чемпионати бошланди. Ўн икки команда икки группага бўлиниб, куч синашмоқда. СССР терма командаси дастлабки учрашувни Уэльс хоккейчилари билан ўтказиб, 2:0 ҳисобида ғалаба қозонишди. Терма команда составида Андижоннинг «Звезда» коллективи ярим ҳимоячиси Игорь Барков ҳам иштирок этмоқда.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

ФИНАЛГА ЙЎЛЛАНМА

Новосибирск шаҳрида СССР кубоги учун ярим финал баҳсларида республикамиз вакиллари муваффақиятли қатнашиб, финалга йўлланма олишди. Чунончи, В. Черников уч ҳатлаб сакрашда 17 метр 22 сантиметрли натижа кўрсатган бўлса, А. Харлов тўсиқли халқа йўлни 50,4 секундда босиб ўтиб, ғалаба қозонди. Спортчиларимиз 19—20 сентябрь кунлари Владивостокда Олмаота командаси билан финал мусобақасида иштирок этадилар.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ

кафедралар бўйича

ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАР СОСТАВИДАГИ ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРИГА КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудир: ўрмончилик;

катта ўқитувчилар: рус тили, бухгалтерия ҳисоби ва молия;

ассистентлар: бошқариш ва совет ҳуқуқи, органик ва физколлоид химия, генетика, умумий деҳқончилик, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши энергетикаси, агрохимия, анатомия, қишлоқ хўжалик ҳайвонлари физиологияси (2), хусусий зоотехния, фитопатология, статистика, энтомология ва зоология, қишлоқ хўжалик машиналари, ипакчилик, фалсафа;

ўқитувчилар: жисмоний тарбия (4).

кичик илмий ходим — илмий-тадқиқот тажриба станцияси (ўсимликшунослик бўлими).

кичик илмий ходим — проблема лабораторияси (химик органик).

КОНКУРС МУДДАТИ — ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Конкурслар тўғрисидаги низомга мувофиқ тайёрланган ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳри, 183-алоқа бўлими.

Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети аппарати ҳамда Касаба союзлари республика комитетлари коллективлари Узсовпроф раиси Ҳ. А. Алимовага онаси

Тожихон МАТКОМИЛОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети коллективи Халқаро алоқалар бўлими редактори Ш. Усмоновга отаси

Шоюнус УСМОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

• Тингланг, томоша қилинг

22 август, шанба

Телевидение

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.35 — Концерт. 10.00 — Поэзия. 10.40 — Биз қандай дам оляпмиз? 11.10 — Илмий-оммабоп фильм. 11.30 — «Ўта эҳтиёткорлик». Спектакль. 12.30 — Мультфильмлар. 13.00 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 13.30 — Болалар учун фильм. 14.35 — Ҳамдўстлик. 15.05 — Дунё воқеалари. 15.20 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 16.20 — Мультфильм. 17.10— Москвадаги VIII халқаро файласуфлар конгрессининг давра столи. 17.55 — Е. Кисин чалади. 18.30 — Камалак. 18.55 — «Момақалдироқ сари». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Шанба оқшомида. 24.00 — Янгиликлар. 00.05 — Ҳужжатли фильм. 00.20 — Классик кураш. Жаҳон чемпионати.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Ритмик гимнастика. 10.05 — Тонгги почта. 10.35 — Ижодхонадаги учрашувлар. 11.05 — Сиз яратган боғ. 11.35 — «Шаҳзода Флоризелнинг саргузаштлари». Бадиий фильм. 3-серия. 12.40 — «Революция даъват этган». 14.40 — Мультфильм. 15.00 — Инсон ва қонун. 15.30 — К. Дебюсси туғилган кунининг 125 йиллигига. 17.20 — Здоровье. 18.05 — Учрашув. 18.55 — Ленинград — Бостон телекўприги. 20.15 — Чим хоккей. Европа чемпионати. 20.50 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 21.05 — Ҳужжатли фильм. 21.15 — Гитара ва фортепьяно учун дивертисмент. 21.30 — Время. 22.10 — «Енгин». Бадиий фильм. 23.35 — Сув спорти. Европа чемпионати. 00.20 — Янгиликлар. 00.25 — Замонавий оҳангларда.

ЎзТВ-I. 7.00 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Салом, кичкинтойлар. 7.30 — Ахборот. 7.50 — Ҳужжатли фильмлар. 8.50 — Врач маслаҳати. 9.00— «Бошсиз чавандоз». Бадиий фильм. 10.30 — Саломат бўлинг. 11.00 — Кўзгудаги ҳаёт. 11.45 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига. 12.45 — Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 13.35 — Экспромт учрашув. 18.15 — Мультфильмлар. 18.40 — Санъат ғунчалари. 19.15 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — «Ўртоқ қўшиқ». 20.30 — Ахборот. 20.50 — Бизга мактуб йўллабсиз. 21.30 — Время. 22.05 — «Нафосат».

ЎзТВ-II. Душанба. 18.15 — Тожикистон студент қурилиш отрядларининг муаммолари ҳақида. 18.55 — Кинолавҳа. 19.00 — Реклама. 19.15 — «Яна қанот пайдо қилиб». Киноочерк. 19.30 — Новости. 19.50 — Нутқ маданияти. 20.30 — Ахбор. 20.50 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига. 21.30— Время. 22.05 — Бўстон III телеконкурси.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 —Ўзбек халқ қўшиқлари. 9.30 — Тинглинг: янги овозлар. 10.15 — Дугоналар. 11.30 — Саломат бўлинг! 12.30— Строитель Узбекистана. 13.00 — Чорвадор. 13.30 —Музикали календарь. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.15 — Ветеранлар сўзлайдилар ва ёзадилар. 16.30 — Давр, воқеалар, кишилар. 17.00 — Ижодкор ёшлар радиоклуби. 18.15 — Фан уфқлари. 18.30 — «Ижодиёт оламида». 19.20 — Ешлик. 20.50 —Халқаро кундалик. 21.00 — Элга хизмат — олий ҳиммат. 21.20 — Шанба оқшомида. 22.20 — Халқ ансамбллари-нинг концерти.